

خود پرستی بیدار و پیمند

سنگی مرہ کی مسولمانہ قیہ

[illegible]

روزگار و روزگار

خو وړه وشتی به رزو په سند
سه نگی مه که کی مسولمانه تی په

خوو ره وشتی به رزو په سند سهنگی مه چه کی مسولمانه تی په

نه نوره خپرونه په پښتو ژبه کې لیکل شوې ده
نه نوره خپرونه په پښتو ژبه کې لیکل شوې ده
نه نوره خپرونه په پښتو ژبه کې لیکل شوې ده

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

www.alibapir.net

English - Persian - Kurdish

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

علي باپير

په دې وروسته د وېليک پښتو

ماڻي لھ ڇاپڊانه وھي پارٽيزاوه ٻڙ
نوسينگھي تھ ڦسير

ناوي ڪٽيڀ: خوو ڀه وشتي بهرزو ڀه سند سهنگي مهه ڪي مسو لمانه تي به
نوسهر: عھلي باڀير
بلاو ڪردنه وھي نوسينگھي تھ ڦسير ٻڙ بلاو ڪردنه وھ و راگھ ياندن/ هھوليڙ
خه ت: نه وزاد ڪوئي
بهرگ: اُمين مخلص
سالي ڇاپ: 1428 ڪ - 2007 ز
تيراڙ: 3000 دانھ
سهر ڀهشتي ڇاپ: نه هرو محمود

له بهريوه بهرايه تي گشتي ڪٽيڀخانه کان ژماره ي سپارڊني (283) ي سالي 2007 دراوه تي

التفسيير
ٻڙ بلاو ڪردنه وھ و راگھ ياندن
هھوليڙ - شھقامي دادگا - ژنر ٽوٽلي شيرين بالاڻ
ت: ۲۲۲۱۶۹۵ - ۲۲۳۰۹۰۸ - ۲۵۱۸۱۳۸
مؤبايل: ۰۷۷۰ ۱۳۸ ۷۲ ۹۱ - ۰۷۵۰ ۴۶۰ ۵۱ ۲۲
tafseeroffice@yahoo.com
tafseeroffice@maktoob.com
altafseer@hotmail.com

www.al-tafseer.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴾ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ
وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴾

(القلم 1-4)

The banner is divided into several sections. At the top, it features the AliBapir logo and a central portrait of a man in a turban. Below the portrait, the website address www.alibapir.net is displayed. The banner includes links to various social media platforms: Facebook (AliBapir), YouTube (AliBapir), and a QR code for the archive. It also mentions the AliBapir app and provides QR codes for downloading it. The text is in Urdu and English, promoting the AliBapir project and its online presence.

پیشکش بی

بدو کسانہی کہ ہر دہم و بی پسانہ وہ ہو لہ دہ دہن،
رہوشتی خویان وہ کی پیغم بہری خوا ﷺ لی
بکہن و لہ ہم موو ہہ لہ سو کہوت و وردو درشتیکدا شوین
پی ہی ہہ لہ دہ گرن و چاوی لی دہ کہن .

لہ نوروہ کیونکہ پرموہن لہ کسانین
Alibapir - عہل بابیر دہ پسانہ لہ دہ دہن
لہن مہم عہل بابیر لہ پسانہ لہ دہ دہن

Alibapir/عہل بابیر

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

www.alibapir.us

English - عربی - گوردی

عہل بابیر/Alibapir

Alibapir/عہل بابیر

Alibapir

Alibapir

پیشه‌گی

الحمد لله الكبير المتعال والصلاة والسلام على محمد والآل

خوینهری به‌ریز!

ئه‌م نامیلکه‌یه‌ی به‌رده‌ستت له ئه‌سلدا وتاریک بووه که له ئیواره
کۆریکدا دراره له شارۆچکه‌ی (قه‌زای سووران) له رۆژی (22)ی
(مانگی ره‌م‌ه‌زان)ی ئه‌م‌سال (1427ک) پا شان هی‌ناره ته‌ سه‌ر
کاغه‌زو (تم) دوا‌ی پیندا چوونه‌وه به‌م شیوه‌یه‌ی لی‌هاته‌وه .

دیاره بابه‌تی خوهره‌وشت (أخلاق)یش- به‌تایبه‌ت له‌م رۆژ گاره‌دا
که ته‌وژمی دنیا په‌رستی و ماددی گه‌راییی و شوین ئاره‌زوو که‌وتن
زۆری په‌ره‌ستانده‌- یه‌کی‌که له‌بابه‌ته گه‌وره‌و گه‌کان و جیی
خویه‌تی له هه‌موو ئاسته‌کانه‌وه پشکی شیریی هه‌بێ له گه‌نگی و
بایه‌خ پیندران به‌تایبه‌ت له‌نیو گه‌لیکی وه‌ک کوردا که ده‌یه‌ویی له‌سه‌ر
پیی خۆی بوه‌ستی و به‌ره‌و هه‌واری رزگارییی و ئازادییی و خاوه‌نی کیان و
بوونی خۆی بچیت!

(1) له لایه‌ن (محمد)ی کۆپمه‌وه خوا سه‌لامه‌ت و سه‌ره‌به‌زی بکات

چونکه شتیکی روونو بی پیچ و پهنايه که خوو رهو شتی بهرزو پهسند له ژيانی کوډمه لگادا وهک جومگه و ژبیه کان وایه بو جهسته و، هیچ خه لک و کوډمه لگا پهک ناتوانی ژپانیکی سیاغ و بیه لیم و بهخته وهرانه ی هه بی، به بی خوړا زانده و ی تاکه کانی به و رهو شت و به ها بهرزو پهسندانه ی که هه موو پیغهم بهران (عليهم السلام) او سهرجهم عاقل مهندانی دونه ییو هه ولی بلاوکرد نه و و رهواج پیدانیان داوون و هاوکات له گه ل بهرجهسته کردنیان له خوین دا خه لکیشیان بو هانداون .

به هیوای نه و ی که خه لکی کورد سستانی تی هه ش به هه موو ئاسته کان و سهرجهم تویره کانی یه و هه هم پاریز گاری له و نه و ده و رهوشته جوان و پهسندانه بکات که ماوونی و هه هم هه ولی هیئانه و و گیرانه و ی نه وانه ش بدات که به هه هر هویه که و ووه له نیو زور به ی یان هه ندیکی دا فوتاون و نه ماون .

پیویسته هه موو لایه کیشمان نه و راستیی بهزنه بینینه بهرچاوی خویمان که ئامانجی بنه رته ی و سهره کی شه ریعه تی خوی کار به جی و به به زه یی (تبارک و تعالی) بریتیه له: (خیرو خوشی و به خه وهری) خه لکی که له دوور خستنه و ی زیانه کان و دابینکردنی بهرژه وندییه کان (دفع المضار وجلب المصالح) دا خوی ده نوینی، بو یه: هه هر هه ولو

ههنگاوێك كه بپیته مایه‌ی هیئا نهوه‌ی ئه‌و ئا مانج و مه‌به سته
گه‌وره‌و گرنگه به‌به‌شیك له دینداریی و طاعت و عیبادت له قه‌له‌م
ده‌دری، خوای به‌خشه‌رو به‌خشنده‌ش قه‌رموو یه‌تی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (الحج-77)، واته: ئه‌ی ئه‌وا نه‌ی ئیمان تان هیئاوه
رکوع ببه‌ن و کرنۆش به‌رن- بو خوا- و په‌روه‌ردگارتان بپه‌رستن و
چا‌که بکه‌ن به‌لکو سه‌رفراز بن.

سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين
والحمد لله رب العالمين

1427/10/22 - 2006/11/14 هه‌وێر

رپی خوۆشکردن

خوینەری سەنگین !

ئەم نامیلکە یە بۆ شەش تەوەرە دا بەش بوو بەم ناوید شانانە ی خواری:

تەوەرە ی یە کەم: پیناسە ی خوړه وشت بە گشتی .
تەوەرە ی دوو: پلە و پایە و گرنگی خوړه وشتی بهرزو پسند .
تەوەرە ی سێ: پە یوئەندی نیوان خوړه وشتی بهرزو پسندو ئیمان .
تەوەرە ی چوار: بەرەمە ی خوړه وشتی پسند ئە دنیا و دواړژدا .
تەوەرە ی پینجەم: رپیگاو چۆنیەتی وە دەستەپینانی خوړه وشتی جوان و پسند .

تەوەرە ی شەشەم: جوړەکانی خوړه وشتی بهرزو پسند .
ئاشکراشە کە توێژی خەوێ با بەتێکی گرنگو گەوەرە وە ک خوړه وشت ئە دوو توێی وتارو نامیلکە یە کدا و هەقی خوێ پیدانی شتیکی مەحالە، بەلام وە گوتراو: ئەوێ فریای هەموو نا کەوێ نابێ زۆربە ی یان هەندیکیشی وازی لێ بهێنێ: (مالا یدرک کله لا یتک جله او بعضه) .

شایانی باسیشە کە ئیمە کتیبێکی سەر بە خۆمان بۆ توێژی خەوەرە دەر بارە ی خوړه وشت (أ خلاق) بە ناوید شانی: (خوړه وشتی ئیسلامیی) ئە بەر دەستەو، ئە خوای بەخشش و بی سنوور ئە هە ئەو پە ئە دوور، داواکارم ئە داها توویەکی نزیکدا پێداچوونەو و خستە ژیر چاپی مان بۆ ئاسان بکات .

سه‌ره‌تای وتاره‌که

الحمد لله نعمده ونستعينه ونستغفره ونستهديه ونعوذ بالله من
شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له و من
يضلل فلا هادي له وأشهد أن لا اله الا الله وحده لا شريك له وأشهد
أن محمداً عبده ورسوله، اللهم صل وسلم وبارك عليه وعلى آله أجمعين
من الصّحب والازواج والقراة والتابعين لهم بأحسان الى يوم الدين .

برایان و خوشکانی خو‌شه‌ویستی (قه‌زای سو‌ران)

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

دیاره ته‌م‌رۆ (22) ی مانگی ره‌مه‌زانی پر‌پیت و پی‌زه، بۆیه من
له‌م کو‌ره‌مدا بابه‌تی‌کم بو‌ ئاماده‌کردوون که له‌گه‌ل که‌شو هه‌وای
مه‌عنه‌ویی و رو‌وحانی مانگی موباره‌کی ره‌مه‌زاندای گو‌نجاوه، ته‌ویش
ناوونیشانه‌که‌ی به‌م شی‌وه‌یه‌یه (خو‌ره‌وشتی به‌رزو به‌سند سه‌نگی
مه‌حه‌گی مسو‌ل‌مانه‌تی به) .

به‌لێ، مسو‌ل‌مانه‌تی و دین‌داری قسه‌یه‌که نیه به‌س به‌ده‌م بگو‌تری،
یان ناوونیشانی‌ک بێ هه‌لبواسرێ، وه مسو‌ل‌مانه‌تی ته‌نیا شتی‌ک و دوو
شت نیه، به‌لگو‌زۆر ره‌هه‌ندو لا‌یه‌نی هه‌نو ته‌ گه‌ر به‌انه‌وی به
رسته‌یه‌کی کو‌رت پێناسه‌ی بکه‌ین، ده‌بێ بلی‌ین :-

(مسو‌لمانی‌تی واته پابه‌ندی به‌شه‌ریعه‌تی خوی په‌روه‌د‌گاره‌وه له ژیا‌نی تا‌کی‌ی و خیرانه‌یی و کو‌مه‌لایه‌تی‌ماندا) به‌لام ته‌وه‌ی که مسو‌لمانی‌تی و دین‌داری‌ی ټین‌سانی پی له مه‌حه‌گی د‌د‌ری و پی کی‌شانه ده‌کړی بری‌تیه له خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند، جا من خوی به‌خ‌شه‌رو پشتیوان بی، له شه‌ش خالاندا با‌سی خوړه‌وشتی مسو‌لمان ده‌که‌م:

1- س‌ده‌تا پی‌ن‌اسه‌ی خوړه‌وشت ده‌که‌ین، که به‌گ شتی خوړه‌وشت (أخلاق) یانی چی؟!

2- دوا‌یی با‌سی پ‌له و پای‌وه گر‌نگی خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند ده‌که‌ین.

3- پا‌شان با‌سی په‌یوه‌ندی نی‌وان خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند و ته‌هان ده‌که‌ین.

4- دوا‌یی با‌سی به‌ره‌می خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند ده‌که‌ین له‌دنیا و له دواړو ژدا.

5- ټین‌جا با‌سی چو‌نیه‌تی و ده‌سته‌ینانی خوړه‌وشتی په‌سند و چوان ده‌که‌ین.

6- وه له‌کو‌تای‌شدا با‌سی جو‌ره‌کانی خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند ده‌که‌ین .

دهسټپیک

له دهسټپیکي بابه ته که مډا ده موی ته و تان عه رز ب که م، که
 ته مړ میلله تی نیمه، له زور ړووه و خوی په روه دگار دهر وی خیری
 لی کرد ته و، به لām له راستیدا که متر وابوه که نیمه سوپاسی خوی
 به خشر (تبارك و تعالی) بکه یین و تهو نیعمه تانه له ره زامه ندی
 خوی په روه دگارا به کار ب یین، تاکو خوی به به زه یی تهو
 نیعمه تانه مان بو زیاد بکات و هی دیکه شمان پی به خشی، چونکه
 خوی کار به جی گفت و به لیسی داوه، وک ده فهر موی: ﴿وَإِذْ نَادَىٰ
 رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ (ابراهیم-7)
 واته: (وه یاد بکه نه وه کاتیک په روه دگارت رایگه یاند ته گهر سوپاسم
 بکه ن له سهر نیعمه ته کان بوتان ز یاد ده که م) بو یه ش زانا یان
 گوتویانه: (الشکر سیاج النعم)، واته: سوپاس کردنی خوا په رژینه بو
 نیعمه ته کان، ننجا خوی کار به جی ده فهر موی: ﴿وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ
 عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾، واته: به لām ته گهر نا سوپاس یین به رام بهر به
 چاکه کانی من، تهو سزای من تونده، یانی نیعمه ته کانمتان لی
 دهسټینمه وهو سزاتان دهدهم، واته: له دونه یادا نیعمه ته کانمتان لی
 دهسټینمه وهو له دوا رژیشتا سزاتان دهدهم، که بوچی له دونه یادا به

سوڤاس (شكر) كردن پيشوازي تان له نيعمه ته كاني من نه كرد؟! چا
يه كيڤك لهو لايه نانه ي ژياني گه له كه مان كه ئيمه هه موومان تيايدا
كه متهر خه مين، له سه رپرا هه تا خواري به سه ركردي ته سييا سي و
فيكري به وه، به حكومه ته وه به زاناو پيشه وايان و راگه ياندن و ته هلي
قه له مده وه، به حيزبه كانه وه به هه موو لايه كه وه بريتي به له لايه ني
ته خلاق و ډه وش، (ته حمده شهوقي) ي شاعيري ناودار له و باره وه
شي عريكي جواني هه يه كه ده ئي:

(وَأَمَّا الْأُمَمُ الْآخِلَاقُ مَا بَقِيَتْ فَأَنْ هُمَا أَخْلَاقُهُمْ ذَهَبَتْ ذَهَبُوا)

ياني: ميلله تان بري تين له ډه وشي بهرزو جوان هه تا ډه وشيان
بي ئي ده مين نه وه به لام هه ركات ته خلاق و ډه وشيان له ده ستدا بو
خوشيان ده ډون، خوي په روه رد گاريش له قورئاندا ته و راستي به ي زور
به رووني بو به يان كر دوو ين كه ده فه رموي: ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً
أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾
(الاسراء-16).

لي ره دا خوي داد گه ر (عزو جل) يا سايه كي خو یمان بو ډوون
ده كه ته وه وه ده فه رموي: (هه ركاتيڤ ويستم ان شاريڤ، كو مه لگا يه ك
له نيويه رين خوشگوزه رانه كاني فه رمان پي ده كه ين به چا كه كردن،
به لام ته وان خراپه و تاوان ده كه نه پيشه له جياتي ته و چا كه كاري يه
كه فه رمانمان پي كر دوون، سه ره نجام هه ره شه ي خوا يان له سه ر
پيويست ده بي و كا ولسي ده كه ين)، خوي كار به جي له گه لي شويني

قورئاندا ئه و حقيقي ته يې به بيان كړدوه كه ميله تان له نه نجامي
زياده ږځي كړدن له خو څو ښكوزه رانيداو به هڅي داروو خاني ډو شت و
تا كاريانه وه شايسته يې ته وه ډه بن كه خوي داد گهر سزايان بدات.
جا خوشك و براياني به ږيم!

بينگومان ئيمه وه كه سانتيكي مسولمان بهرپرسيارين بهرام چدر
خه لك و ولا تي خومان بويه پيوسته چيمان لده ست دي له و باره وه
بيكه مين، هر كه سه به پي بولوان و تواني خوي به مده ستي
پاريزگاري ليكردن خور و شتي خه لكه كومان و پارا ستنې له
دارووخان، چونكه به راستي خور و شت هويښي ژياني ميله ت و
كومه لگايه و روحيكه هر كاتيك ته و روو حه له هر ميله ت و
كومه لگايه كدا نه ما، ته و خه لك و كومه لگايه بډگن ده كا و گنده لو
پو چهل ده بي، ته و ه ش را ستيه كي روون و حاشا لي خه كراي
تيسلامي يه و له ژياني ميله تان و شارساني تيه كانيشدا بهر چارو
دياره، چونكه هم مو شار ستاني تيه كاني پي شو: مي سريه كان،
يونانيه كان، فارس و ږمه كان و ... تنانته شار ستاني تيه دوه له تي
تيسلامي ش، هم مو يان كاتيك روو خان، كه له رووي نه خلاق و
ډه و شته وه به تايبه تي له بواري جينسي و په يوه ندي نيوان پياوان و
تافره تاندا، زياده ږي بيان كړدوه و تيان په رانده و دوو چاري گنده لي و
قريزيكي بوون و هره بيان هياوه، به دانپ پيدا هيناني هم مو
ميروونووسان به مسولمان و نامسولمان وه، هم مو يان له سر ته وه
يه كده نكن، كه هيچ كام له و ده له تانه له بهر كه مده رامه تبي، ياخو د

که م هیژی نه روو خاون، به لکو له بهر دارووخانی رهوشتیان هره سیان هیناوه، رهوشت به ماناو چه مکی فراوانی وه دوايي باسی ده که یی . جا من به پیو یستم زانی که له م کورده د تیشک بجه مه سهر تهو بابه ته وه که ههنگاو یی که خو خه خواردن له خه لکه مسولمانه که مان که به دا خه وه کو مه لیک هه لسو که وت و ره ف قاری نا شیرین له نیو به شیکیدا په یدابونه و زهق بوونه ته وه و خه ری که په رهش ده سینن و ته شه نهش ده که ن، دپاره یی ههش خو مان به بهر پر سیار ده زانین بهرام بهر به خو رهوشتی میلله تی خو مان که نه هیلین تهو ره ف قارو هه لسو که وته دزیوانه ته شه نه بکه ن، چونکه ته وانه ده ردو نه خو ش و گیاه که نه و له سهرمان پیو یسته زور به ور یایی و گورج و گوئی ریشه کیشتیان بکه یی و نه یانه یلین به لکو زیاد له وهش هه ولأ بده یی کو مه لگایه که مان برازی نینه وه به رهوشتی بهرزو جوان ته نها به پاکسازی لیی نه گه ریی و چاکسازی شی بکه یی، یی ستاش با ب چینه سهر تهو هری به که می باسه که مان .

راکړاندنی مکتبه یی هلو ستا غالی بابیر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

QR Codes

له نورو خپرونه یی نه که لیکلای شوی ده

www.alibapir.com

عمل بابیر/ AliBapir

YouTube

QR Codes

تہ و ہری یہ کام

پیناسه‌ی خورده‌وشت

The banner is divided into several sections. At the top, there are two blue horizontal bars with the Facebook logo and the text "علي بابير/ AliBapir". Below these, a red horizontal bar contains the URL "archive.org/details/@alibapir" on the left and a YouTube logo with the text "علي بابير/ AliBapir" on the right. The central part of the banner features a portrait of a woman with the text "به نوبه کوهنوردی و کوهنوردان افغانستان" and "و به نوبه کوهنوردان افغانستان". Below the portrait is the website "www.alibapir.com" and "www.alibapir.com". At the bottom, there are two QR codes on the left and three QR codes on the right, with the text "AliBapir" and "Google Play" above the left QR codes and "App Store" above the right QR codes. The text "راکتیو اندکی مکتوبی مکتوبی مکتوبی مکتوبی" is written at the bottom.

أ- سهره تا با بزاین و شهی (أ خلاق) که له ز مانی کورد یدا
(خوږه وشت) ی بو به کاردیت یانی چی؟!

ب- دیاره و شهی (أخلاق) و شهیه کی عهره بی یه و کوی (خُلُق) بیان
(خُلُق) واتا ره وشت جا هه رچه نده نیمه له زمانی کوردیدا نالین
خوږه وشته کان، به لām له زمانی عهره بیدا (خلق) به (أ خلاق)
کوډه کریتته وه، (راغب الاصفهانی) که یه کینکه له و زانایانه ی زور
له مانای وشه کانی قورئان ده کوئنه وه له و باره وه ده لئی: (الْخُلُقُ
وَالْخُلُقُ فِي الْأَصْلِ وَاحِدٌ كَالشَّرْبِ وَالشَّرْبُ وَالصَّرْمُ وَالصَّرْمُ لَمْ يَكُنْ
خُصَّ الْخُلُقُ بِالْأَشْكَالِ وَالْأَشْكَالِ الْمَدْرَكَةُ بِالْبَصَرِ وَخُصَّ الْخُلُقُ بِالتَّقْوَى
وَالسَّجَايَا الْمَدْرَكَةُ بِالْبَصِيرَةِ)، واته: له ته صلدا (خُلُق) و (خُلُق)
یه ک ریشه یان هیه وه (شَرَبٌ وَ شُرْبٌ) که هه ردوکیان به
مانای خواردنه وه وه (صَرَمٌ وَ صَرْمٌ) که هه ردوکیان به مانای
برینن، به لām و شهی (خُلُق) تایبه ته به رواله تی تین سانه وه به
ته ندانه کانی و به شیوه ی به ره هه ست و بی خراوی یه وه و شهی
(خُلُق) یش تایبه ته به و سیفه ته په نهانانه ی که به عه قل ده بینرین،
هه روه ها (ابن منظور) یش که یه کینکه له زانایانی زمانی عهره بی
ده لئی: و شهی (خُلُق) (خُلُق) به مانای سروشت (سَجِيَّة) دی، وه
و شهی (خُلُق) بریتیه له وه سف و پیناسه کره نیک بو دیوی نیوه وه ی
تینسان وه کو چون (خُلُق) دیوی دهره وه بینراوی تینسان وه سف و

پیناسه دهکات، بۆیه سوننه ته کاتیك ته ماشای تاوی نه ده که ی بلای: ﴿ الحمد لله اللهم كما حسنتَ خلْقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي ﴾ (رواه ابن السنی)، واته: ستایش بۆ تۆ تهی خوایه وهك چۆن جهستت جوان کردووم رهوشتیشم جوان بکه. ههروهها خواوهنی (المعجم الوسيط) له پیناسه ی (أخلاق) دا گوتویه تی (الْخُلُقُ حَالُ الْإِنْفُسِ رَا سَخَة تَصْدُرُ عَنْهَا الْأَفْعَالُ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ مِنْ غَيْرِ حَاجَةٍ إِلَى فِكْرٍ وَ رُوبَةٍ)، واته: (خُلُقٌ) حاله تی که دهروونی یه که تا کارو ههئس و کهوتی پهسندی لیوه پهیدا دهبن بی تهوی که پیویست به بیر لیکردنه وهو رامان بکات. به لای به ریزان!

سیفه ته بهرزو په بسندهکانی وهك: را استگویی، نازا یه تی، دهستپاکی، بهخشندهیی، خۆ به که مگری، دادگری، بهزهیی .. ه ته کاتیك دهبنه رهوشت و ئاکاری جیگیر که رهگو ریشه له فی طهرت و دهروونی مرۆ قدا داده کوتن و ده به به شیک ی پیکه ی خه ری. پیغمبه ریش (عليه الصلاة والسلام) له وباره وه فرمانیشتیکی هه یه که تییدا ده فرمانوی: ((الناس - عبادن کم عادن الیذهب وائف ضة فخیارهم فی الجاهلیة خیارهم فی الاسلام اذا فقهوا)) (متفق علیه)، واته (مرۆقه کان وه کو کاتراکانی زیرو زیو چۆراو چۆرن □ له رووی خوهره وشته وه □ جا ته وانه یان که له سهرده می نه فامیدا باش بوون □ واته سیفه تی بهرزو پهسندیان هه بوون □ له ئیسلامی شدا هه ره ته وانه باشن مادام له دیندا شارهزا بن) ئەم فرمانیشتیه ی پیغمبه ره

(21)

وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُؤْفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿البقرة- 177﴾.

لی‌ته‌دا خوای په‌روه‌ردگار وشه‌ی (برای بو پیتناسه کردوین به
نوزده (19) خه‌سه‌ته، که پیتنج یان پ یینج پا به سهره‌کیه‌کانی
تیمان: تیمان به خواو به رۆژی دوا‌یی، و به فرید شته‌کان و به
کتیبه‌کان و به پیغه‌مبه‌ران (عليهم الصلاة والسلام)، وه شه شیان
په‌یوه‌ندی یان به صالّ به‌خ شینه‌وه هه‌یه‌و دوو یان بریتین له:
به‌ریاکردنی نو‌یژو زه‌کات دان و، په‌کیان بریتیه له: به‌لین بردنه‌سهر و
س‌شیان په‌یوه‌ندی یان به خۆراگرییه‌وه هه‌یه له‌کاتی نه‌داری و
نه‌خۆشی و له‌کاتی به‌ره‌نگاریونه‌وه جه‌نگ له‌گه‌ل دۆژماندا و،
دووشیان بریتین له: پارێزکاری و راست‌گو‌یی، که‌واته: کات یێک که
پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رمو‌ی: ((لَبْرَّ حُ سَنُ الْخُلُقِ)) مانای وا‌یه
مسوولمانه‌تی هه‌مو‌ی له‌ره‌وشتی جواندا جی‌ی ده‌بیته‌وه.

تنجا دایکمان عایشه (خوا ل یی رازی بی) له‌کاتی ه‌کدا که
پرسیاری ل‌ی ده‌کر‌ی ده‌بار‌ه‌ی ره‌وشتی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رمو‌ی:
((كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنُ)) (رواه مسلم)، واته: تا‌کار و ره‌وشتی قور‌ئان
بو، قور‌ئان چۆن ده‌فه‌رمو‌ی: ته‌و ﷺ وایده‌کرد.

فه‌رمووده‌یه‌کی دی‌که له‌وباره‌وه ته‌وه‌یه، که (اسامة بن شريك)
ده‌ل‌ی: پرسیار له پیغه‌مبه‌ر کرا ﷺ ((يا رسول الله ما أفضل ما

أعطي المرء المسلم؟! قال الخلق الحسن)) (رواه أحمد والذ ساني وأبو داود وابن ماجه)، واته: ئەمى پيڤه‌مبه‌رى خواج شتيك له هه‌مور شتيك گه‌وره‌ترو چاكتره، كه درابى به ئين ساني م سولمان؟! فه‌رموى: ره‌وشتى به‌رزو جوان، وه له فه‌رمايشتيكى ديكه‌دا پيڤه‌م به‌ر صلى الله عليه وسلم ده‌فه‌رموى: ((ألا أدلكم على أكرم أخلاق الدنيا والآخرة؟ أن تأصل من قطعك وتُعطي من حرمك وتغفو عمن ظلمك)) (رواه أحمد والطبراني والحاكم)، واته: پيتان بلي‌م كه به‌ريزترين و جوانترين ره‌وشتى خه‌لكى دنياو دواړژ چيه؟ نه‌وه‌يه كه به‌ردانى نه‌و كه به‌ه ب كه‌ى، كه په‌يوه‌نديت له‌گه‌ل ده‌پ چرپي‌نى - په‌يوه‌ندى خزمايه‌تى و برايه‌تى و دراوسي‌تى... هتد، يانى كه نه‌و پشتت تى ده‌كات تو ږوى تيبكه‌ى، وه كه‌سيك كه تو بيبه‌ش ده‌كات له حه‌قى خوت تو نه‌گه‌ر بووت نه‌و بيبه‌ش نه‌كه‌ى له حه‌قى خوى، وه چاوپوشى له كه‌سيك ب كه‌ى كه سته‌مى لي‌كردوى! كه‌واته كه‌سيك خاوه‌نى نه‌و خه‌سله‌تانه بى نه‌وه ره‌وشت به‌رزترين كه‌سه له دنياو له دواړژدا، ئنجا پي‌ويسته بزانين وشه‌ى ره‌وشت (أخلاق) واتايه‌كه‌ى فراوانه‌و بو هى خراپ و هى باشيش به‌كاردى، به‌لام له كورده‌وارى خوماندا كه ده‌لين: (ره‌وشت) به زورى بو مه‌دح به‌كاردى، به‌لام له راستيداو له به‌رام به‌ر هه‌ر ره‌وشتيكي باش و په‌سنددا ره‌وشتيكي خراپ و ناپه‌سند هه‌يه‌و بو جيا‌ك‌ر‌دنه‌وه‌ى ره‌وشته چاك و خراپه‌كان له يه‌كه‌ى، پي‌ويسته و شه‌ى چاك بو جوړى يه‌كه‌م و خراپ بو جوړى دووهم به‌كاري‌ت.

تەوهرەى دووهم

پلەو پایە و گرنگی خوورەوشت

خوشک و بریانی به‌ریز، ده‌توانین له چوار خالا ښا پ‌له‌و پ‌ا‌یه‌و
گرنګی خوړه‌وشتی جوان بخه‌ینه روو:

یه‌که‌م: خوړه‌وشتی به‌رز ئیمان‌داران و به‌نده چاکه‌کان و
پاریزکارانی پی وه‌سف و پی‌ن‌اسه کراون:

دیاره له‌و باره‌شده به‌لگه‌و نمونه‌ی زور له‌و قور‌ت‌اندا ه‌ن به‌لام
ئیمه به‌ س‌ی نمونه‌ واز دینین، به‌لام به‌ر له‌وه‌ی له‌و س‌ی نمونه‌ ثایه‌ته
بخه‌ینه روو، ده‌ل‌یین:

بی‌گومان له‌کاتیکدا خوی په‌نه‌انزان (عزّو جَلّ) ئیمان‌داران
(المؤمنون) و به‌نده چاکه‌کان (عباد الرحمن) و پاریزکاران (المتقون)
به‌وه پی‌ن‌اسه ده‌کات که‌ خاوه‌نی خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سندن و به‌
خه‌سله‌ته جوانه‌کان رازاوه‌ن، مانای وا‌یه به‌ ته‌ ښاذه‌ی ه‌ا ته‌دی
ئیمان و به‌ندایه‌تی و پاریزکاری (الایمان والعبودیة والته‌قوی) له‌
ئینسان‌ی مسوولماندا خو‌و خده‌و خه‌سله‌ته به‌رزو په‌سندده‌کانیشی تیدا
په‌یدا ده‌بن! ئیستاش با‌ له‌و س‌ی نمونه‌ ثایه‌ته‌ی گوتمان بخه‌ینه روو:

1) خوی په‌رو‌ه‌ر دگار له‌ سه‌ره‌تای ثایه‌تی سوره‌تی (المؤمنون)
ثایه‌ته‌کانی (1- 11) دا فده‌رموویه‌تی: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
﴿ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿ وَالَّذِينَ
هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿ وَالَّذِينَ

هَمْ لَفَرُوْجِهِمْ حَافِظُوْنَ...﴾ ، واته: (بهناوی خوای به بهزهیی بهخشنده، بیگومان پرواداران سهرفران، تهوانهیی که له نویژهکانیاند بۆ خوا زه بوون و ملکه چن. وه تهوانهیی که له قسه و رهفتاری پووچ و بیسوود واز دینن، وه تهوانهیی که زه کات دهدهن، وه تهوانهیی که داوینی خویان دهپاریزن...) .

(2) وه له تایه تهکانی کوّایی سوڤهتی (الفرقان) تایه تهکانی (63) ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا...﴾ ، واته: وه بهندهکانی خوای به بهزهیی تهواندن که به ئارامیی بهسهر زه ویدا دهڤۆن، وه کاتی که خه لکی نه فام قسه بیان له گه لدا ده کهن و به شیوه یه کی ناشایست له گه لیا ندا روو به روو ده به خه وه ﴿ تهوان ق سهی سهلامه تیان له گه لدا ده کهن - یاخود سهلامیان لای ده کهن .

(3) وه له دوو تایه تی (133 و 134) ی سوڤهتی (آل ع هرا) دا فهرموویه تی: ﴿وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْهَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ ، واته: وه خیرایی به کهن به ره و لیڤوردن یت که په ره و رد گارتانه وه، وه به ره و به هه شتی که فراوانییه که یه ندهی فراوانی ئاسمان و زه وییه، ئاماده گراوه بۆ پارێزکاران، تهوانهیی که مائی خویان ده به خشن له کاتی تهنگ ده سیتی و له کاتی ده و له مه ندیدا، وه تهوانهیی که رق و تووڤهیی خویان قوت

دهدنهوه، وه چاوپۆشی له خهلك ده كهن، وه خوا چاكهكارانی خوش دهوی. كهواته ئیماندار كهسیكه رهوشتی بهرزو جوان بی وهبنده خواپه‌رست و راسته‌قینه‌کانی خوا رهوشتیان جوانه، وه پارێزکاران كهسانیكن رهوشت و ئاكاریان بهرزو په‌سنده.

دووهم: خووپه‌وشتی بهرزو جوان به‌لگهی پیغه‌مبه‌رایه‌تی
(محمد) ﷺ :

خوای په‌روه‌ردگار رهوشتی بهرزو جوانی (محمد المصطفی) ﷺ کردۆته به‌لگهی ئه‌وه كه پیغه‌م به‌ری خوا به، وهك له سه‌ده‌تای سوره‌تی (القلم) دا ده‌فرموی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿٢﴾ مَا أَنْتَ بِمُعْجِزٍ مِّمَّنْ ﴿٣﴾ وَإِنْ لَكَ لَأَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٤﴾ وَإِلَّا لَعَلَّى خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾﴾ (القلم 1-4)، واته سویند به قه‌لهم به‌وهی كه ده‌ینوسن، تۆ ئه‌ی (محمد) به هۆی نیه‌ه‌تی په‌روه‌ردگار ته‌وه، كه پیغه‌مبه‌رایه‌تی به، شیت نی! وه تۆ پاداشتیکی نه‌پراوت ه‌یه. وه تۆ له‌سه‌ر رهوشتیکی مه‌زنی! واته: م‌ادام رهوشت و خووت زۆر بهرزو مه‌زنه، كهواته پیغه‌م به‌ری خوای، وه‌كو مه‌وله‌وی شاعیری كورد له‌وباره‌وه ده‌لی:

هه‌تیو وه‌ده‌و ئوممی عه‌لل‌امه

له‌مه موعجیزه‌تر موعجیزه‌ کامه؟!

به‌لئی پی‌غه‌مبه‌ری ئیمه ﷺ له سکی دایکیدا بووه که بابی
مردووه، وه ته‌مه‌نی شه‌ش سالان بووه دای کی مردووه، وه هه‌شت
سالان بووه که باپ‌ریشی مردووه! بۆیه به‌بی دایک و بابی گه‌وره بووه،
که‌چی له ئووتکه‌ی هه‌ره‌به‌رزى ئاکارو ره‌وشتی به‌رزى جوان بووه،
بۆیه مه‌وله‌وى شاعیر ده‌لئی: (هه‌تیو وه‌ته‌ده‌و) یانی (مه‌خداڵی بی
دایک و باب و خاوه‌ن ته‌و ره‌وشته به‌رزه بی (ئومی عه‌للا هه) وا ته:
نه‌خوینده‌وار بی و عه‌للا هه بی، وه هه‌ر چی خوێ‌خه‌وارو زانا یه
شانازی به‌وه‌وه بکات که قوتابی ته‌و پی‌غه‌مه‌به‌ره بی ﷺ که
نه‌خوینده‌وار بووه نه‌یتوانیوه بنوسی و بخوینیتته‌وه وه‌ک خوی کاربه‌جی
ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا كُنْتَ تَقْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ بِحَبِّكِ إِذَا
لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ (العنکبوت 48) ، واته: وه □ ته‌ی محمد! - خو
تو له‌پیش قورتاندا نه‌هیچ کتیییکت خویندۆته‌وه نه‌هیچ شتیکت
به‌ده‌ستی راست نووسیوه، چونکه ته‌گه‌ر وابوایه‌ی ته‌هلی با طل
ده‌که‌وتنه دوودلئی یه‌وه. که‌واته خویندن و نووسین نه‌زانینی و، زانا و
عه‌للامه بوونی، به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ته‌وه‌ی که خوا فی‌ری کردوه، دیسان
هه‌تیو بی باب و دایک گه‌وره بوونی و له‌سه‌ر ره‌وشتی به‌رزو مه‌زن
بوونی، به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ته‌وه‌ی که خوی به‌به‌زی ته‌وی له‌سه‌ر ته‌و
ته‌ده‌بو ره‌وشته به‌رزو جوانه په‌روه‌ده کردوه.

سی یه: خوږه وشتی بهرزو په سندنه ما یه یه
خوشویسترانی لای خواو کامل بوونی ئیماننه.

لهو باره شهوه پیغمه مېهری خوا ﷺ فهرموده ی زرنو
بهراشکاوایی ده پخته روو که م سولمانی رهو شت بهرزو، دۆ ستو
خوشه ویستی خواجه و ئیمانیکی کاملی هه یه، به واتا یه کی دی
مرؤف رهوشت و ئاکاری بهرزو جوان نابی هه تا ئیمانیکی باشی نه بی و
لای خوا نزیك و خوشویستراو په سندنه بی!

فهرموده ی یه که م: ((أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا)) (رواه
الطبرانی وصَحَّحَهُ الألبانی)، واته: خوشه ویستترینی به نده کان له
لای خوا ته وانه یانن که رهو شتیان چاکتره، واته: کی له
مسولمانان خوږه وشتی بهرزو جوانتر بیت له لای خوا
خوشه ویستتره.

فهرموده ی دوهم: ((أَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا))، (رواه ابن ماجه
والحاكم وصَحَّحَهُ الألبانی)، واته: چاکترین ئیمانداران ته وانه ن که
رهوشتیان چاکترو جوانتره .

فهرموده ی سییه م: ((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا)) (رواه أحمد
وأبو داود وأبن حبان والحاكم وصَحَّحَهُ الألبانی)، واته: ئیمان ته ووترینی
ئیمانداران رهوشت جوانترینان، واته: ئینسان هه تا ئیهانی
ته ووتر و دامه زراوتر بیت، رهوشت و ئاکاری بهرزترو چاکتره ده بی.

فهرموددهی چوارهم: ((خياركم أحاسنكم أخلاقاً)) (رواه البخاري ومسلم وأحمد) ، واته: چاکترینی ټیوه - ټهی مسولمانان - ټهوانهتانن که رهوشتیان جوانتره، که واته ټینسان بههوی خوورهو شتی بهرزو جوانهوه، له تهرازووی خواو پیغه مېهره که یدا ﷺ چاک دهیت!.

فهرموددهی پینجهم: ((ان من أحبكم إليّ وأقربكم مني مجلساً يوم القيامة أحاسنكم أخلاقاً)) (رواه الترمذي وحسنه الألباني)، واته: ټهوانهتان که له ههمو کهس لهلام خوشه ویسترن وه لهروژی دوايیدا کورو مهجلیستان له ههموتان لیم نیزیک تره.

ټهوانهتانن که خوورهوشتیان بهرزو چاکتره.

چوارهم: خوورهوشتی چاک و پهسند مایهی قورس بوونی تهرازووی چاکهکان و چوونه بههه شتی پازاوهو نه براهیه.

به ټی بهرېزان!

لایه نیکی دیکه ی گرنګی و بایه خی رهوشت بهرزو جوان ټهوهیه که له تهرازووی خیرو چاکه دا یه کجار قورس و گرانو سهره کی خترین هوکاري پارېزران له دوزه خو چوونه بههه شتهو لهوباره شهوه ټم چهند فهرموددهیه به نمونه دینینهوه:

1/ ((ما من شيء أثقل في ميزان المؤمن يوم القيامة من خلقٍ حسنٍ)) (رواه المسلم وصححه الألباني)، واته: هیچ شتیک له روژی

دواييدا له تهرازووی ئيمانداردا قورستر نيه له رهوشتی بهرزو جوان.

2/ ههروهها له فەرمايشتيکی دیکهدا که □ ابوداود و ابن ماجه - هیناویانه، وه - ألباني - یش به راست - صحیح - ی دا ناوه، ده فەرموئ: ((ان المؤمن لیدرک بحسن خلقه درجه القائم الصائم)) واته: ییگومان ئیماندار بههوی رهوشتی جوانیهوه دهگاته پلهی کهسیک که ههموو رۆژێک بهرۆژوویه وه شهوانهش به در یژایی شو شهونویژان دهکات .

3/ دیسان پیغه مبهرد ﷺ له فەرمايشتيکی دی کهدا ده فەرموئ: ((من كان سهلاً هيناً ليناً حرمه الله على الخار)) (رواه غامق والبيهقي وصححه الاباني) ، واته: ههركهسیک ئاسان بی و ئارام بی و نهرم بی، خوا له ئاگر قهدهغه دی دهکا، یانی له ههژ سوکهوتی له گهژ خه ئکیدا ئاسان بی و به گری و گۆژ و ئالۆز نه بی و ئارام و پشو در یژ بی، پاشان نهرم بی و رهق و زهر نه بی، ... چا ییگومان کهسیک دهتوانی بهو شیویه بی که ئیماندار بی، بۆیه ده بی ئاگادار بینو به ههژ له وه فەرمايشته حالی نه بین، کهسیکی بی ئی هان و بی تهقوا، بلی: من ههموو نهو خهسله تانهم تیدان کهواته به ئاگری دۆزهخ نا سووتیم!! به ته ئکید نهوه حالی بوونیکی زۆر ههژیه، چونکه به بی ئیمان به هیچ شیویه که مرۆف ناتوانیت وهک پیویست خواوهنی رهوشتی بهرز بی □ وهک له دواييدا باسی دهکهین - .

4/ دې سان له فهرمايش ټيکي ديدا که ټر هډي- هينايه ټي و به - صحيح- يشي داناوه، دهه رموي: (سئل عن أَكْثَرُ مَا يُدْخَلُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسنُ الْخُلُقِ)، واته: پرسيار له پيغه مېهر ﷺ کړا ټه پيغه مېهري خوا- چ شتيک له هه موو شتيک زياتر خه ټک دهخاته نيو بهه هشت؟! فهرموي: (پاريژکاري له خواو رهوشتي جوان).

ټه وه کورته يه ک بوو دهرياره ي گرنګي و په لوهو پا يه ي رهو شتي - بهرزو چاک- ټيستاش نوره ي ټه وه يه که له چاوګ و سهرچاوه ي رهوشتي بهرزو پهسند بکوليښه وه که ټيمانه و چوښه تي په يوه ندي نيوانيانه.

تەۋەرەى سىيەم

پەيوەندى نىۋان ئيمان و پەۋشەتى بەرز

بۆ تهوهی په یوهندی نیوان ئیمان و خو و دهوشتی بهرزو جوانمان له لا
روون و دره شاهه بی و بزاین گاریگری ئیمان و عه قیده چۆن و چهنده بۆ
سهر خو و دهوشت و تاکاری پهسند . با سه رنجی ههردوو ئایهتی ژ صاره
(24 و 25) له سو و دهتی (ابراهیم) بدهین:

خوای بهرزو بی و یه (عزو جل) پیغه مه بهری کو تایبی خو ی
ده وینی و ده فهرمو ی: ﴿ اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مِثْلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً
كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿۱﴾ تُؤْتِي اُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ
يَاۤ اِذَا نِ رَبُّهَا وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿۲﴾ ۝ وَاتِه: تَا يَا
(تهی - محمد - یان هه که سیکی دی که قورتان دهوینی) سه رنج
نا دهی چۆن خوا وینهی بۆ وشه یه کی پاک و چاک به دره ختیکی پاک و
چاک هینا وه ته وه! که ره گو ریشه که ی چه سپا وه له زه و یدا و لق و
پۆ به که ی به ره و سه ری هه لچوه و، هه رده م به مو له تی په ره و رد گاری
میوه ده به خشی! وه خوا وینان بۆ خه لکی دینی ته وه به لکو په ند
وه به گرن و به هره مه ند بن.

شایانی باسه که سه رجه م تو یژه ره وان (مفسرین) ی قورتان له سه ر
ته وه یه که ده نگن که مه به ست له (کلمه طيبة) و ته ی بهرزو پی و زی (لا
اله الا الله) یه که دیاره (محمد رسول الله) ش ته و او که ری ده تی، چونکه
بیگومان به هو ی (محمد) وه ﷺ نه بی، ناگو نجی (لا اله الا الله)
جی به جی بکری و کاری پی بکری.

جا خوی بی وینه و هاوتا (سبحانه و تعالی) لیږدها وشه ی بهرزو به
به ده که تی شایه تماني شو بهانده به دره ختیکی بهردار (شجره
مثمرة) وه که له سی بهشی سهره کی پیکهاتوه:

1- رهگ و ریشه.

2- قه دو لق و پوپ.

3- بهرو میوه.

جا هه رچی رهگ و ریشه یه توه به ناخی زه ویدا چوته خوارو
تییدا چه سپیوه، قه دو لق و پوپه کهش بهرو تا سماني بهرزو ته وه
هه لکشپوه، میوه به ده کهیشی هه میشه یی و چوار فده سله یه.

تاجا تیمان و عه قیده ی تینسانی مسولمانیش به هه مان شیوه وه
بنک و ریشه و تده سله که ی له عه قل و دلدا جیگیرو چه سپاوه، رواله ت و
ته ندامه کانیشی پابه ندن به شه ریعه تی خواوه و سهرگه رمی طاعه ت و
فهرمان به رین و، هه میشه ش رازاوه یه به خو و خده ی بهرزو ره و شت و
ناکاری جوان و دلگیر.

تاجا وه ک چون به بی رهگ و ریشه و بنک قه دو لق و پوپ و گه لای
دره خته که ناگوغی هه بن، به هه مان شیوه ش به بی تیمان و عه قیده ی
به عه قل و فام کراو له دلدا چه سپاو، طاعه ت و پابه ندی به
شه ریعه توه په ویدا نابو، به بی هه رکام له تی هان و طاعه تیش،
خوو په وشتی بهرزو بهسند له مرؤفدا په ویدا نابو، وه ک چون میوه و
به ری دره خت به بی رهگ و ریه شه و قه دو لق و پوپ په ویدا بوونی
مه حاله.

ئاكاري جوان و شيرين و رهوشي چاك ئاوينه يه كه كه ئې سىنانى
 مسولمان راددهى ئيمان و تهقواو مسولمانه تى خوى تيدا ده بى غنى و ،
 پيوهر و تهرازوويه كه خوى پى دناسى و هه لده سه نكيى . هه ربو يه ش
 ئيمه ناوونيشانى ئه و كۆرمان به م جوړه داناوه :
 (خوهره وشى به رزو يه سند سه نكي مه حه كى مسولمانه تى به) .

نه تۆره، گۆشەلەندەردەگەن ئەمەتەلەپەس
 ئۆزىنى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
 ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى

ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى

علي باباير AliBapir

archive.org/details/@alibapir

PDF

علي باباير AliBapir

علي باباير AliBapir

Google Play

App Store

علي باباير AliBapir

علي باباير AliBapir

ته وهره‌ی چوارهم

بهره‌ه‌می خوورپه‌وشتی به‌رزو په‌سند

به ریزان:

خوا پشتیوان بی لهم ته وهری چواره مدا هه وئده دین له جدوت
خالاندا بهرهمه گرنگو و سهراکییه کانی خو ودهشتی بهرزو جوان
به کورتی و پوختی بجهینه روو:

یه که هم: - شاید سته بوونی حی سباب کران له ئو ممهتی
(محمد) دا که چاکترین ئو ممهته:

خوای بهرزو مهزن تبارک و تعالی رایگه یاندوه که ئو ممهتی ئی سلام
به رابه رایهتی (محمد المصطفی ﷺ) چاکترین کومه له که بو
مرؤفایهتی هینرا و ته دی تهویش له سونگی ته وهره که خواوهنی
ئیمان و پاکسازیی و چاکسازیین، وه که فهرموویهتی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ
أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَكُمْ يُنْفَكُ
بِاللَّهِ...﴾ (آل عمران - 110)، واته: ئیوه باشتیین کۆ مهئن که بو
خه لکی پهیدا کراون فهرمان به هه موو چاکه یه که ده کهن و ری له
هه موو خراپه یه که ده گرن و ئیمان به خوا دینن...

که واته: کهسانیک که هه ئدهستن به پاکسازیی و بزارکردنی خه لک و
کۆمه لگیان و چاکسازیی تیدا کردن و رازاندنه و ی به ههرچی چاکه یه ،
ته وه ده چنه ریزی کۆمه لکی هه لبژارده ی پیغه مبهری خواوه ﷺ .

تاشکراشه که ئينسان هه تا خوږ پاکسازي و چاکسازي نه کات
چاکسازي و پاکسازي خه لکي پيناکړي، که واته: تنيا خو پاک و
چاکه ران و ږهوش و تاکار بهرزو پهسنداني ئيماندار شايسته دي ته و نه
که نه ريزي کومه ئي هه لېږارده ي پيغه مېر دا ﷺ حساب بکړي.

دوهم: وده سته ياني ئامانجي پيغه مېر ﷺ

پيغه مېر ﷺ را يگه ياندوه که تنيا بو ته و او کړني ږهوشي
بهرزو جوان ږهوانه کړاوه، وک ده فرموي: ((انما بعثت لأتم صالح
الاخلاق)) (رواه ابن سعد والبخاري في الادب المفرد والحاكم والبيهقي و صححه
الألباني)، واته: من تنيا بو ته و ږهوانه کړاوم که ږهوشي بهرزو جوان
ته و او بکړم، واته: - هه رچي ږهوش و تا کاري جوانه نه له خو صدا
به رجه سته ي بکړم بو ته و دي بېمه سهرمه شق بو خه لک.

که واته: ته گهر ده مانه وي ږهوشي بهرزو جوان به به رجه سته کړاوي
بيبين، با ته ماشاي (محمد) ﷺ بکړين، هه روه ها کات يک تيا هه
ږهوشتمان بهرزو جوان ده بي، ماناي وايه ته و مه به ست و ئاما نجه مان
هينا و ته دي. که پيغه مېرې خواي ﷺ بو ږهوانه کړاوه.

سي يه م: همهميشه له خواپه رستيدا بوون:

به لئى بهر پزان!

تيسان به هوى ډهوشي بهرزو جوانه وه همهميشه له عيباده تدا
ده بى، وهك ته وهى كه همهميشه سدرى له سوجه دابى وايه! بو چى؟!
چونكه پيغمبر ﷺ ده فدرموى: ((ان الر جل ل يذك بح سن
خلقه درجه قائم الليل و صائم النهار)) (رواه ا حمد وا لحاكم و صححه
الالباني)، واته: تيسانى مسولمان به هوى ډه شتى بهرزو جوانى
ده گاته پله كانى كه سيك كه همهميشه ږژ بهر ژو ويده شو له خوا
په رستيدايه .

كه واته: مرؤف به هوى ډهوشي بهرزو تاكارى په سدى يه وهك
ته وه وايه كه همهميشه له طاعه تدا بى.

چواړه م: خو شويستران له لايه ن خوا وه:

خو اى په روږدگار له قورئاندا رايگه ياندوه كه خاوه نى ډه شت و
خو وه بهرزو جوانه كانى خو ش ده و يښ، بو و يغه: له تا يه تى
ژماره (222) اى سوږه تى (البقرة) دا ده فدرموى: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الَّذِينَ يُؤْتُونَ خَيْرَهُمْ خَيْرًا﴾، واته: بيگومان خوا ته وانهى خو ش ده وى
كه به بهر ده وامى ده گه رينه وه لاي خوا ته و به ده كهن، وه ته وانه شى

خۆش دەوین که به بەردهوامی خۆیان له پیسی روالەت و پەنھان پاک دەکەنەوہ.

1- دیسان له سوورەتی (آل عمران) ئایەتی (146) دا دە فەرموئ: (والله يحب الصابرين)، واتە: وە خوا خۆراگرانی خۆش دەوئ.

2- ھەر له سوورەتی (آل عمران) ئایەتی (148) دە فەرموئ: (والله يحب المحسنين)، واتە: وە خوا چاکە کارانی خۆش دەوئ، چاکە کاریش ئەو کەسە یە کە یارمەتی خەڵک دەدات و دە ست باریان بۆ دەگری و قسە ی چاکیان بۆ دە کات و سوودیکیان پی دەگەینئ، جا بێگومان کە سیکیش وای بی خوای داد گەر خۆشی دەوئ.

3- وە له ھەمان سوورەت و له ئایەتی (158) دا دە فەرموئ: (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ)، واتە: وە بێگومان خوا ئەوانە ی خۆش دەوئ کە پشتیان به خوا قائمە و پشت به خوا دەبەستن.

4- ئینجا بێگومان پیغەمبەری سەرورەمان (ﷺ) خاوەنی بەرزترین و جوانترین خوورەوشت بوو و خوای کاربەجیش لە سەری پیویست کرد و وین کە شوینی بەکەوین و له ھەموو شتیکدا بیکەینە سەر مەشق و چاوساغمان به تايبەت له بواری خوورەوشتی مەزن و ناوازیدا. وە پیتی راگەیان دووین کە شوین پی ھەلگرتنمان بۆ مایە ی خۆشویسترا نمانە له لایەن خوای بی وینەو و بەلگە ی خۆشەویستیشمانە بۆ خوا: (قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...) (آل عمران-3).

که‌واته: به هۆی بشوینکه‌و تنی پیغمه‌م چه‌ری خواوه
 ره‌وشتمان به‌رزو جوان ده‌بی و له ئا کامی نه‌وه بشدا ده‌بی نه
 خوشه‌ویستی خواو خوشه‌ویستی خوشه‌ویستی خواش!.

پینچه‌م: دوور بوون له سیفه‌ته نزم و په‌سته‌کانی کافرو
 ده‌غل (منافق) و هاوبه‌شدانه‌ران (المشرکین):

به‌لێ خوشک و برایانی سه‌نگین و شیرین!

به‌رده‌میکی دیکه‌ی گه‌وره‌ی خوورده‌وشتی په‌سندو چاک نه‌وه‌یه که
 خاوه‌نه‌که‌ی پارێزراو ده‌بی نه‌وه که گیرۆده‌ی داوی سیفه‌ت و ره‌فتاره
 دزیو په‌سته‌کانی بی‌برواو ده‌غل و هاوبه‌ش بو خوا دانهران بی!
 چونکه: وه‌ك چۆن ئیمان و خوا به‌یه‌ک‌گرتن (الإيمان والتوحيد)
 سه‌ر چاوه‌ی سه‌رجه‌م خه‌ سه‌له‌ت و ره‌و شته به‌رزو جوانه‌کانن و
 خاوه‌نه‌کانیان به‌هه‌موو شتیکی جوان و چاک ده‌رازینه‌وه، به
 پیچه‌وانه‌وه‌ش زه‌لکاوی بی‌بروایی و ده‌غله‌یی و هاوبه‌شدانان (الكفر
 والنفاق والشرك) یش گه‌راو ما‌ك و می‌کڕۆبی تی‌کرای خووخده‌و ره‌فتاره
 پیس و نزمه‌کانی تیدا ده‌ترووکی!

بۆیه هه‌میشه ئیمانداران و خواپه‌رستانانی را سه‌ته‌قینه‌ سیفه‌ت و
 ئا‌کارو هه‌لس و که‌وته‌کانیان دژو پیچه‌وانه‌ی هی کافرو ده‌غل و
 هاوبه‌ش بو خوا دانهره‌کانن و، کاتی‌ک بابای مسوڵمان به‌راستی خۆی
 ده‌رازینیتته‌وه به ئا‌کارو ره‌وشته به‌رزو په‌سنده‌کانی وه‌ك: را‌ستی،
 داد‌گه‌ری، به‌زه‌یی، وه‌فا، به‌خ‌شنده‌یی، ئازا‌یه‌تی، ئین‌صاف،

چاکه کاری، خۆبه که مگه ریی، دلسۆزیی، دهستپاکیی، رووگهشی، زمان شیرینی، نهرم و نیانی، لیبوردیهیی، سینه سافی... هتد. بیهلامهت و پارێزراو دهبی لهو خهسلهت و رهفتاره پیسو په بستانهیی که کافرو مونا فیک و موشریکه کانیاان پی پیناسه کراون له قورئانی خواو سونهتی پیغه مبهرا که یدا ^{صلی الله علیه و آله}، بو نمونه:

یه کهم: ده باره ی کافران:

أ / ﴿وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَنْفَوْنَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ (ا یواهم-3، 2). وه ک دهیین لی ره دا خوا ی زا ناو توانا کافره کانی به سی سیغهت پیناسه کردوون:

1- هه لێ بژاردنی دنیا به سهر دوا رێژدا ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾.

2- خه لێ لادان له ریی خوا ﴿وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾.

3- شیواندنی ریبازی خواو خواو خیی خستنه بهرچاوی ﴿يَنْفَوْنَهَا عِوَجًا﴾.

ب / ههروهها خوا ی زاناو توانا فهرمویه تی: ﴿فَلَا تُطِيعُوا الْكُفْرَانَ وَالدُّنْيَا لُزْزَمَةٌ﴾ ﴿وَلَا تُطِيعُوا كُلَّ حَلْفٍ مِمْ﴾ ﴿هَمَّا زَ مَشَاءَ بِمِمْ﴾ ﴿مَنَّا عَ لِّلْخَيْرِ مَعَدِّ أَلِمْ﴾ ﴿عُتِلَ بَعْدَ ذَ لِكَ زَنِيمَ﴾ (القلم 8-13).

لی ره شدا خوا ی په نهانزان یه کی لێ که کافره کانی نا حه زی

پی‌نغه‌مبه‌ری خوی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به‌ یازده (11) سیفه‌تی خراپ پی‌نا به
کرده:

- (1) به‌درؤ زانی‌نی پی‌نغه‌مبه‌ری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (الْمُكَذِّبِينَ) .
- (2) موداه‌نه‌کردن (فَيُدْهِنُونَ) .
- (3) زؤر سو‌یند خواردن (حَلَّافٍ) .
- (4) رِیسوایی سو‌کیی (مَهِينٍ) .
- (5) غه‌یبه‌تکردن (هَمَّازٍ) .
- (6) قسه‌ هینان و بردن (مَشَاءٍ بَنِمِيمٍ) .
- (7) بوونه‌ په‌رچ له‌ رِیی خِیرو چاکه‌دا (مَنَّا عِ لِّلْخَيْرِ)
- (8) سنوور به‌زین (مُعْتَدٍ) .
- (9) تاوانباریی (أَثِيمٍ) .
- (10) مله‌وری (عُتْلٍ) .
- (11) ره‌چه‌له‌ك نه‌زانراویی (زَنِيمٍ) .

ج / پی‌نغه‌مبه‌ری به‌ ره‌وشت به‌رزیشمان صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده‌بارهی زؤر خؤری
بابای کافر له‌چاو که‌خؤری ئینسانی مسو‌لمان فەرموو یه‌تی:
(المؤمن يأكل في معي واحد والكافر يأكل في سبعة أمعاء)
(رواه البخاري عن ابن عباس رضي الله عنهما)، واته: به‌روادار له‌
رِیخۆله‌یه‌گدا ده‌خوات به‌لام کافر له‌ حدوت رِیخۆله‌دا.

گومانیشی تی‌دا نیه‌ که‌ به‌هی‌ز بوونی لایه‌نی مه‌عه‌ خه‌وی مرؤ قه‌
به‌هؤی ئیمان و عید عبادت و پارێز گاریی یه‌وه‌ کار ده‌کا ته‌ سه‌ر
جه‌سته‌ی و له‌ به‌رامبه‌ر برسی‌تی و سه‌رماو گه‌رماو سه‌ختیه‌کاندا
وزه‌ی زیاتری پی‌ده‌به‌خشێ.

دوہم: دہر بارہی دہغہ لآن (المنافقون):

ا / ﴿ إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴾ وَإِذَا رَأَوْا تَاجِرَهُمْ يُتْرَكًا أَجْزَأَ مِنْهُمْ أَنِ يَقُولُوا نَسِمِعَ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهِمْ خَشَبٌ مِّنْ سِنْدَةٍ يَحْسَبُونَ كُلَّ صِخْرَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتِلْهُمْ اإِلَّهِ إِلَى يَوْمِ الْكُوفَةِ ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اإِلَّهِ لَوُوا رُؤُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اإِلَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَايِنُ السَّمَاوَاتِ وَاإِلَّارِضِ وَلَا كِنِ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴾ يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَآ يَخْرُجَنَّ اأَعَزُّ مِنْهَا اأَذَلُّ وَلِلَّهِ اأِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ (المنافقون 1-8) .

لیہدا خوا ی پەروردگار دہغہ لہ کانی بہ دوازده (12) لہ سیفہ و تاکارہ خراپہ کانیاں پیناسہ کردہ:

- 1) دروژنی ﴿ .. إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴾ .
- 2) سویند بہ درو خواردن ﴿ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً ﴾ .
- 3) خہ لک لہ روی خوا لادان ﴿ فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ .
- 4) کردہوی خراپ تہ نجام دان ﴿ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ .
- 5) کوفر کردن پاش تیمان ﴿ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا .. ﴾ .

- 6) تینه گه یشتن ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾.
 - 7) رواله تی جوان و نه یوه روکی و یران ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ تَبَهِجُ بِكَ أَجْسَامُهُمْ﴾.
 - 8) قسه ی شیرین و بوش ﴿وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ﴾.
 - 9) هه میشه له خو دره دنگ بوون ﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾.
 - 10) خو به زلگریی ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾.
 - 11) له ری دره چوون و له خوا یاخی بوون ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾.
 - 12) نه زانیی ﴿وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾.
- ب/ پیغهم بهری خواش ﷺ له بهاری ده غه لو دوو پروه کان و سیفدت و ره فتاره خراپ و به ده کانیاں فدرما یشتی زۆرن که تهمه به کیکیان: ((أربع من كن فيه كان منافقا خالصا ومن كانت فيه خصلة منهن كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها: إذا أؤتمن خان، وإذا حدث كذب، وإذا عاهد غدر، وإذا خاصم فجر)) (رواه البخاري ومسلم عن عبدالله بن عمرو بن العاص) «واته: چوار سیفدت هه رکه سیك تییدا بن تهوه مو نافیقیکی تهواوه وهه رکه سیك به کیکیانی تییدا بن تهوه سیفدتیکی نیفاقی تییدا به مه گهر وازی لی بیئنی:
- هه ركات سپاردهی پی سپی دردا خیانه تی پی بکات .
 - وه ته گهر قسه ی کرد درو بکات .
 - وه ته گهر په یمانیدا بیهشکینی .
 - وه ته گهر ده مه قالی به کی بوو سنوور بهه زینی و خوی

تووشی تاوان بکات .

سۆیه‌م: ده‌رباره‌ی هاوبه‌ش بو‌ خوا دانه‌ران:

أ / ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۳۱﴾ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم 31، 32) .

ب / ﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ (يوسف □ 108) .

له‌م ئایه‌تانه‌شدا چوار سیفه‌تی سه‌ره‌کی هاوبه‌ش بو‌ خوا دانه‌ران خراونه‌ته‌ روو:

- 1) به‌ش به‌شکردنی ئایین ﴿فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾ .
- 2) په‌رته‌وازه‌یی و تا‌قم تا‌قم بوون ﴿وَكَانُوا شِيعًا﴾ .
- 3) هه‌ر که‌سه‌ ته‌نها خو‌ پی‌راست بوون ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ .
- 4) به‌بێ به‌رچاو ره‌وونی و شاره‌زایی که‌وته‌ شوین ری‌ چکه‌و بیردۆزه‌کان ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ... وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ .

که‌واته‌: له‌ سۆنگه‌ی ره‌وشت و ئا‌کاری به‌درزه‌ په‌ سندو شه‌رعیانه‌وه‌ ئینسانی مسو‌لمان له‌ سه‌رجه‌م ئه‌و خه‌ سه‌له‌ت و هه‌ئسوکه‌وت و ره‌فتاره‌ ناشیرینه‌نه‌ سه‌لامه‌ت و پارێزر او ده‌بی، که‌ خواو پی‌نغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ پیتنا سه‌دی ئه‌هله‌ی کوفرو نی‌هاق و شیرکیان پی‌ کردوون و دژو پی‌نچه‌وانه‌شن له‌گه‌ڵ ئیمان و خوا به‌ یه‌ کگرتن و مسو‌ل‌مانه‌تییدا.

شه شهه: تۆکه مهیی و توند وتۆلی کۆمه ل و کۆمه لگا.

به ره مه یکی دیکه ی ره وشتی بهرزو جوان بریتیه له تۆکه هه یی و توند و تۆلی مسولمانان، چونکه مسولمانان ته گهر خاوه نی ره وشتی بهرزو جوان بن و ره وشت و ئا کاره بهرزو جوانه کانی ئیسلام له خۆیاندا بهرجهسته بکه ن، هه میشه په یوهندی یان توند و تۆل ده بی وه پیکه وه جۆش دراو ده بن، با سه رنج به دین دا خۆ پیغه م بهر ﷺ له و فهرماشتهیدا چۆن کۆمه لگای ئه سلامییمان بۆ وێ نا ده کات! ده فهرموی: ((مثل المؤمنین فی توادهم و تراحمهم و عطفهم م مثل الجسد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى)) (رواه أحمد والبخاري ومسلم) « واته: وێ نه ی ئیمانداران له یه کدی خۆشویستنیان و بهزه یی بهیه کتردا هاتنه وه یان و سۆزو په رویشیان بۆ یه کتر، وه کو جهسته یه ک وایه کاتیک ته ندامیکی نه خۆش ده کهوی هه موو ته ندا هه کانی دی که ی له گه ئی ده که و نه شه و غوونی و ئیسراحه تیان ئی تیکده چی و تایان دیتی. واته: مسولمانانیش ده بی تاواین.

ئنجا به راستی مسولمانان! دیاره مه بهستی پیغه مه بهری خوا ﷺ له و وێچواندن (تشبیه) دا ته وه یه « ئایا له جه سته ی ئین سانی کدا، ده ست له گه ل چا و هیچ کی شه ی هه یه؟! هه روه ها به هه مان شیوه ته ندامه کانی دیکه، ئایا دژی یه کن و پێ که وه نا کوکن؟! نه خیر، به لکو هه موویان ته وا و که ری یه کتر و ویکرا کوکن، که واته پیوسته

مسولمانانیش هه موویان هاوکاری به کتر بن، ئەوهی دهوری بهر دهیینی، ئەوهی دهوری چاوو گوی دهیینی، ئەوانهیان که دهوری دهست و بازوو پی دهیین، پیویسته هه موویان تهواوکهری به کتر بن ئەوکا ته مانای وایه مسولمانی تهواون، ئاشکراشه که تهنها کاتێک بهو شیوهیه دهبین که پیغه مبهردمان ﷺ لئی داوا کردوین، که رهوشته بهرزو جوانهکان له خۆماندا بهرجه بسته به کهین و خۆمان بیان پی برازینینهوه.

حهوتهم: پارێزران له عهیدداریی دنیاو گوناھباریی پوژی دوايي:

کۆتا بهر ههمی رهوشته بهرزیش بریتیه له دهوریی له عهیدداریی و گوناھباریی چونکه: ئینسانی مسولمان تهگهر رهوشتی بهرزو جوان بێو ئەخلاقی وهك ئەخلاقی پیغه مبهرد ﷺ بێ، ئەوه بهراستی له عهیدداریی دنیاو گوناھباریی قیامهت بهدوور ده بێ، بۆچی؟ ئایا کێ له دنیادا توشی عهیدداریی ده بێ؟! دیاره که سێک که له گهڵ خهڵکیدا درۆ دهکات، یان چاو دهبریته ناموسی خهڵکی، یاخود پهیمان دهشکیتێ یان وهفا به بهئیننی خۆی ناکات، یان ئەهلی غه درو زوئمه. یاخود رێژ له خهڵک ناگرێ، یان شهرم و شکۆی کهمه... هتد. ههیشه تهو جۆره که سانه له دونهیادا عهید بهیان دیته وهسهرێو عهیددار دهبن.

تنجا ئايا كې گوناهاېاره؟! دياره به زوړي كهسيك كه له دونه يادا ههقي خهلكي دېته سهرې، وهك له فهرماي شتيكدا كه (بخاري و مسلم) هيناويانه پيغه مېهر ﷺ به هاوه له بهريزه كاني دهفهرموئ: ((اُتدرون من الفلَس؟!))، واته: (ئايا دهزانن مايه پووت -مه طس- كي به؟! ته وانيش دهئين: لاي ئيمه مايه پووت كهسيكه كه زيو (1) زيوي نه بئ، دهفهرموئ: نه خير! بهلكو له نيو تو محهتي م خدا مايه پووت كهسيكه، روژي قيامهتي دي نويزو روژو زهكاتو ههجو خيرو چاكه ي پي به به لام غه يبهتي تهوي كرده مالي تهوي خواردوهو دلي تهوي ئيشاندوهو، تهوي ناره حهت كرده... تنجا له سزاو تولهو بو قهره بوو كردهوي ههقي خاوهن ههقه كان له طاعتو خيرو چاكه كاني دهرې به خاوهن ههقه كان، ههتا هيچي بو ناميئ تهوهو مايه پوچ دېته دهرې! دوايي، له بهر تهوهي ههقي خهلكي له سهر ماوهو چاكه شي نه ماوه بدرې به خهلك، بويه له خراپه ي تهو خاوهن ههقانه ي به سهر دا دهرې به گوناخوهو فري دهرې تهوه نيو دوزه خ!! كه واته: ئينسان به هوې ږهوشي بهرزو جوانهوه ههم له دنيا دا له عه يبداري دهپاري زيو و ههم له دواړو ژيشدا له گوناهايري و ږهنج به خه ساري.

ئيستاش بو تهوهي بهره كهتو بهر ههمي ږهوش بهرزي و چاكه كاري سمان زياتر بو دهرې كهوي له دنياو دواړو ژدا، با سهرنجي هم فهرماي شته ي پيغه مېهرې خوا ﷺ بدهين: ((مَنْ نَفَسَ عَنْ صَوْمِنِ

(1) واته: پارو سامان، چونكه دراو(عملة) ي شهو كاته دينارو درهم بووه دياره (دينار) زيو بووه (درهم) يش زيو بووه.

تەۋەرەى پىنچەم

رېگاۋ چۈنيەتى ۋەدەستەينانى خوۋرەۋشتى بەرزو پەسند

پیش هه مووشتیک پیوسته ئه و راستیه بزاین که: ده کری مروڤ
خوو رهوشتی بهرزو پهسند به دهست بینئ. وه چون به پیچه وانه شه وه
له بارانیدا هه یه و ده توانئ که رهوشت و رهفتاری خراپ وه دهست بینئ،
دیاره به لگهش بۆ سهلمانندی ئه و راستیه زۆرن، به لام هه ر به کورتی
ده ئین:

خوای پهروه ردگار ئه و هه موو پیغه مبه را نهی (ع لیه م ال صلا
والسلام) ناروون بۆ ئه وهی خه لکی له هاو بهش بۆ خوا دا نان و
کوفه وه ده رباز بکه ن به ره و خوا به یه کگرتن و ئیمان، به واتایه کی دی:
خه لک له بتپه رستی رزگار بکه ن بۆ خواپه رستی، وه له ره و شتی
خراپ و دزیه وه رزگار بکه ن به ره و رهوشتی بهرزو په سند و جوان،
له و باره وه پیغه مبه ری خوا ﷺ له فەرما ی شتیکی دا که (أحمد و
طبرانی) هیناویانه، ده فهرموئ: (انما العلم بالتعلم وإنما الحلم
بالتحلم)، واته: بینگو هه مان زانیاری به فیروونه وه ئارامیی و
مه ندیش به خورا هینانه، یانی که سیك که زانیاری نه بی ته گه ر به
دوایدا بگه ری و هه وئی بۆ بدا بینگومان زانیاری وه دهست ده که وئ، به
هه مان شیوهش که سیك که خاوه نی سیفه تی هی دی و مه ندی نه یه
یانی ته نگی پر یسکه یه و زوو تووره ده بی و هه لده چی، ته گه ر به ی و
خوی رایی خئی فی ری ه ی دی و مه ندی ده یی، هه روه ها له
فه رما یشتیکی دیکهیدا که (بخاری و مسلم) هیناویانه ده فهرموئ:
(وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُقْعَهُ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصْبِرْهُ
اللَّهُ) واته: هه ر که سیك خوی له سهر قه نا عه ت رایی خئی، خواش

قه ناعه تی پی د به خشی. وه هه ر که سیك خوی له سهر بی نیازی-
چاو له دهستی خه لك نه بوون- رابینتی، خوا بی نیازی دهکات، وه هه ر
که سیكیش خوی له سهر خوراگری رابینتی خوا سه برو خوراگری پی
د به خشی. جا تیمه به چهند ریگایهك ده توانین خو و په وشتی بهرزو
بهسند به دهست بینین:

یه کهم: قورئان کردنه هاو ده م و ها و راز:

دواي تدهوی که پیغه مبه ر ﷺ و هفات دهکات، یه کیك ده چیته
خزمهت (عائیشه) (خوا لی رازی بی) لیی ده پرسئ: تدهی دای کی
برواداران! پیم بلئ پیغه مبه ر ﷺ په وشتی چو ن بو؟! ته ویش پیی
ده لی: ((یا بخي اولا ت قرا ال قرآن؟!)) رو له گیان قورئانت
نه خویند و ته وه؟! ته ویش ده لی با!! ته ویش ده فرموی: ((کان خد قه
القرآن)) واته: په وشتی پیغه مبه ر ﷺ وه لس و کهوت و ئا کاری
قورئان بو (1).

به لی پیغه مبه ری خوا ﷺ قورئانیکی زیندووو بهرجهسته بووه،
چونکه هه رچی قورئان فرموویده تی، به خو و په وشتی بهرزو جوانه وه،
به لایه نی کو مه لایه تی و سیاسی و هوکمرانییه وه، به لایه نی جهنگ و
جیهاده وه، هه مووی له خویدا بهرجهسته کردوه، بو یه ته کهر تی هه
قورئان بکهینه ها و رازو هاو ده می خو مان و زوری بخوینن و زوری لی

(1) رواه مسلم.

ورد بینه‌وه چاک تیی بگه‌ین، ئە‌وه بی‌گومان قورئان ته‌ئسیرمان تیی ده‌کات و ئە‌خلاقمان ده‌گۆڕی، به‌ئیی هیچ گومانی تیدا نه‌یه ئینه‌ بسان هه‌تا ئە‌ قورئان نیزیکتر بی ئە‌ خووره‌وشتی جوان نیزیکتر ده‌بی وه هه‌تا زیاتر به‌ قورئاندا به‌چیتته‌ خواری، باشتر ده‌توانی ده‌ست ئە‌ نه‌خلاقیی به‌سند گیر بکات .

دووه‌م! پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ کردنه‌ سه‌ر مه‌شق:

خوای به‌خشهر فهرموویه‌تی: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (الاحزاب -21)، واته‌: بی‌گومان ئە‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوادا ﷺ سه‌رمه‌شقییه‌کی باش هه‌یه بو‌ئیه بو‌هه‌رکه‌سیک به‌ ئوم ییدی- ره‌حه‌متی- خواو پادا‌شتی دوا‌ڕۆژ بی وه‌ زۆریش یادی خوا بکات. که‌واته‌: پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ سه‌رمه‌شقه بو‌هه‌موو ئینسانییکی مسو‌لمان.

ئجما وه‌ک پی‌شت‌ر با‌سمان کرد خوای په‌روه‌ردگار پی‌غه‌م به‌ری ﷺ تیی‌ده‌ی ئاوا وه‌سف کردوه ﴿وَإِلَّا لَكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ په‌کیک ئە‌ تو‌یژه‌ره‌وانی قورئان ده‌ئیی: بو‌یه خوا نه‌یفه‌رمووه (ئه‌ی محم‌د تو‌ ره‌وشتت به‌رزه) به‌ئکو فهرموویه‌تی: (بی‌گو مان تو‌ ئە‌ سه‌ر ره‌وشتییکی گه‌وره‌ی) چونکی ره‌وشتی به‌رزو جوانی به‌ ولا‌خ‌یک ک جواندوه که‌ پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ چۆته سه‌ر پ‌شتی!! ئە‌ جها بی‌گو مان پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ کردنه سه‌ر مه‌شقیش به‌وه ده‌بی چاک ته‌ماشای

ره‌وشتی پی‌غه‌مبه‌ری خۆمان به که‌ین ﷺ به‌را یستی شوین پی‌ی
 هه‌لب‌گرین و هه‌ولیش به‌دین که خۆمان رابینین له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که ئه‌و
 ﷺ خۆی پی رازاندۆته‌وه، ئه‌وکا ته پی‌غه‌م به‌رمان کردۆ ته به‌ر
 مه‌شقی خۆمان، هه‌ز ده‌که‌م له‌وباره‌وه وینه یه‌کتان بو بین هه‌وه،
 ئه‌نه‌سی کورپی مالیک خوا (لیدی رازی بی) که بو ماوه‌ی ده‌ (10)
 سال له‌ خزمه‌تی پی‌غه‌مبه‌ردا بووه، ده‌لی: ته‌مه‌نم (10) سالان بوو
 دایکم بردمی بو لای پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ و گوتی: ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خوا
 ئه‌نه‌س کورپکی وریایه، بۆیه هینام تاکو خز هه‌تت به‌کات وه له
 تۆشه‌وه فی‌ری خو‌ره‌وشتی جوان و دینداری بی، جا (أنس) ده‌لی:
 تنجا من بو ماوه‌ی ده‌ (10) سال له‌ خزمه‌تی پی‌غه‌م به‌ردا بووم،
 رۆژیکیان که نا‌م ده‌خوارد، سه‌ره‌تا -بسم الله- م نه‌کرد و پاشانیش
 له‌کاتی نان خواردنیشدا ده‌ستم له‌ قاپه که‌دا ده‌گ‌پ‌راو به‌ده‌ یستی
 چه‌پیش نا‌م ده‌خوارد، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ فەرمووی: (یا غلامُ بسم الله
 وکلُ ییمینک وکلُ ممّا یلیک) (متفق علیه)، واته: ئه‌ی رۆله‌گیان ناوی
 خوا بینه‌و به‌ده‌ستی راستت بخۆو له‌پیش خۆته‌وه بخۆ به‌یه‌ک رسته
 سی ته‌ده‌بی به‌رزی فی‌ری ته‌نه‌سو هه‌ر مسوولمانیکیش کردوه که چار
 له‌ ته‌ده‌بی پی‌غه‌م به‌ر ﷺ ده‌کات، که چی ئینه‌سانی وا هه‌یه
 بروانامه‌یه‌کی به‌رزی له‌ ئه‌وروپا هیناوه‌ته‌وه، به‌لام ئی س‌تاش ئه‌و
 ته‌ده‌بان‌ه‌ی تیدا نین! بۆچی؟! چونکه پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ی نه‌کردۆته‌ سه‌ر
 مه‌شقی خۆی، کابرا خاوه‌ن بروانامه‌یه‌کی به‌رزه به‌لام به‌ده‌ستی چه‌پی
 ده‌خوات! ئاخ‌ر ده‌ستی چه‌پ تاره‌تی پی ده‌گیرئ، چۆن ده‌گونجی نانی
 پی بخوری؟! یان بابای وا هه‌یه که به‌ده‌ستی چه‌پ به‌لام له‌ خه‌لک

ده‌کات! له‌کاتی‌که‌دا که ده‌ستی چه‌پ بۆ سه‌لام کردنی نیه! دایکه‌هان (عائیشه) (خوا لیبی رازی بی) ده‌فه‌رموی: پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ده‌ستی راستی بۆ ئاو هه‌ل‌گرتن و نان خواردن بوو، ده‌ستی چه‌پیشی بۆ تاره‌ت گرتن و شتی دیکه‌ی پیس بوو، که مه‌به‌ستی پی‌لاو نه‌عل هه‌ل‌گرتن و ئه‌و جو‌ره‌ شتانه‌یه! ((کانت ید رسول الله الیمنی لظ هوره و طعا مه وکانت الیسری لخلاته وما کان من اذی)) (رواه ابوداود عن عائشه با سناد صحیح).

مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه که ئیمه هه‌تا له خوو‌ره‌وشت و ئا کارو هه‌ئس و که‌وتی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ورد بینه‌وه‌و پی‌ی ئاشناتر بین، باشتر ده‌توانین ده‌ست بگه‌یه‌نینه هه‌رچی ره‌وشتی بهرزو جوانه. چونکه پی‌غه‌م به‌ری خوا ﷺ خاوه‌نی چاک‌ترین و جوان‌ترین ره‌وشت بووه، وه‌ک (انس) (خوا لیبی رازی بی) گوتویه‌تی: ((کان رسول الله ﷺ احسن ال‌خاس خُلُقاً)) (رواه البخاری و مسلم).

سه‌ئ‌یه‌مه: پارا سقنی ته‌ مه‌ن و ئه‌ندا مه‌کان و سامان و زانست:

یه‌کی‌کی دی له هۆکاره‌کانی وه‌ده‌سته‌یه‌نانی ره‌وشتی بهرزو په‌سند، ئه‌وه‌یه که ئیمه ته‌مه‌نی خو‌مان و ئه‌ندامه‌کاتمان و مال و سامانمان و زانیاریمان له رپی ناشه‌رعیدا به‌هه‌ده‌ر نه‌ده‌ین، له‌وباره‌وه پی‌غه‌م به‌ر ﷺ له‌ فه‌رمووده‌یه‌که‌یدا که (تر م‌ذی و ط‌برانی) هیناویا نه ده‌فه‌رموی: (لا تزولا قدما عبد حتی یسأل عن أربع: عن عمره فیما

أَفْنَاهُ وَعَنْ عِلْمِهِ مَاعْمَلُ فِيهِ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنِ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ
وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ) « واته: ره‌ژۆی دوایی هیچ که‌س دوو پی‌ی
به‌ملار لادا نارۆن و ناجووتی هه‌تا له چوار شتان پر سیاری لی
نه‌کری: له ته‌مه‌نی که له چیدا به‌ری‌ی کردوه، له‌و زانیار یه‌ی که
پی‌ی بووه چه‌ندی تیش پی‌ی کردوه، وه له‌و مال و سامانه‌ی که
هه‌یبووه چۆن په‌یدای کردوه چۆنی خه‌رج کردوه، وه له جه‌سته‌ی که
له‌چی و چیدا پی‌ری کردوه به‌کاری هی‌خاوه؟! چا هه‌ر که سیک
ئاگاداری ته‌و چوار شتانه بی، بی‌گومان ره‌وشتی به‌رزو جوان ده‌بی،
ئاگای له ساته‌کانی ته‌مه‌نی بی، وه ئاگاداری ته‌و زانیاری به‌بی که
پی‌یه‌تی داخۆ له چیدا به‌کاری دیتی، وه ئاگای له‌مال و سامانی بی
به شیوه‌یه‌کی شه‌رعی به‌ده‌ستی بی‌ی و به شیوه‌یه‌کی شه‌رعیش
سه‌رفی بکات، هه‌روه‌ها ئاگاداری ته‌ندامه‌کانی بی به شیوه‌یه‌ک که
له فه‌رمانبه‌ریی خوادا نه‌بی به‌کاریان نه‌هیتی.

چواره‌م: لی‌پرسینه‌وه له‌گه‌ڵ خۆدا کردن:

یه‌کی‌کی دی له هۆکاره‌کانی وه‌ده‌سته‌ینانی خو‌ره‌و شتی به‌رزو
به‌سند بریتیه له لی‌پرسینه‌وه له‌گه‌ڵ خۆدا کردن، یانی مرۆف هه‌روا
ریشمه بۆ نه‌فسی خۆی به‌ره‌هه‌ندە، به‌جۆریک که هه‌ر چی جه‌زی
لی‌کردو پی‌ی خۆش بی وابکا! (۴) وَهكْ يَبْغُهُمْ بَعْدَ وَصِيَّتِهِ دَهْ فَهَرْمُوْی:
(الْكَيْسُ مِنْ دَانَ نَفْسُهُ وَ عَمِلَ لَمَّا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْهَاجِزُ مِنْ أَذْجَعِ

(1) شاعیریك جوانی گوته‌وه: (ومن أباح النفس ماتهاوه فأنما الهه هواه)

نَفْسُهُ هَوَاها وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِي)) (رواه الترمذی) «واته: ئینسانی عاقل و تیگه یشتو که سیکه لیپرسینه وه له گه ل خویدا ده کات و بو دوای مردنیش تیش ده کات، ئین سانی ته م چه ل و هیچ نه ده بیت نه هاتووش که سیکه نه ف سی به دوای تازه وه کان ده خات، ئین چا خوزگه ش له سهر خوا ده خوازی، بو نمونه ده ئی: (خوا به ره چه تو بلئی خوا لیمان خوش نه بی؟!)).

پینجه م: دوست و هاوه لی باش:-

یه کی دیکه له و هۆکارانه بریتیه له دوست و هاوه لی باش، زور جارن دوست و هاوه لی باش باشتین هۆکاره که ئینسان خوړه و شتی چاکی لیوه فیرو ده بی وه چۆن به پیچه وانه شه وه ره ف یق و هاوه لی خراب، هۆکاریکی زور مال و ویرانکهرو زیان به خشه و ئینسان تووشی خوړه و شتی خراب ده کات، به تاییه ت مرو ف که تازه ده گات، فیطره تیکی پاک و چاکی هه یه و بیر له کاری خراب ناکا ته وه، به لام له ناکار که ره فیتیکی خرابی لی هه لده که وئ ده بی غی توو شی زور کاری خرابی ده کات و ده یخلیسکیتی و له سهر گوناح و تاوان هانی ده دات، جا گوناح و تاوانیش وه ک سهره و ژیر ی کی خلی سکی لووس وایه و هدر که لیی هه ل خلیسکای که م وایه خوت بو بگریته وه!

له سه فهری ته مجاره ماندا له بهریتانیا هه ندی گه نجم ده ب یینین له ده له وه گریانم بویان ده هات که به بی هوشیی یان خه وتووی له سهر شه قامه کان یان له نیو کۆلانه کاند کوه تهبون، پرسیارم کرد، گوتم:

تهوانه چين؟! گوتيان: فلان كهس تهوانه لئى بوونه وه! منيش گوتم له چي بوو نه وه؟! گوته بيان: تهوا نه (موه قتادن) و صادده سهرخوشكه ره كانى وهك، تريك و هيرزين و... هتد به كار دينن، ئيدى هدر به گه نجى له تهمهنى (20-30) ساليدها، داده رزين، يه كيكيانم بينى خوى پيس كردبوو گوتم: باشه تهوه شارهوانى شوينيكى بو تهوانه ديارى نه كرده؟! گوتيان: با، شوينى دياريكراو بيان هه يه، هه موو جارى ده برينه تهوى و پاك ده كرينه وه خزمهت ده كرين، به لام هدر دينه وه تيره و تاوا ده گه رين و قونچكه جگه ره هه لده گر نه وه، بيان سوال ده كهن، به لكو كه سيك پاره يهك شتيكيان بداتى و به صادده ي بيهوشكه رى بدن! كه واته: وهك چون هاورى خراب زور زيان به خشه، به هه مان شيوهش هاورى و هاوه لى باشيش زور به كه لكه.

ئيسستا با سهرنج بدهين داخو پينغه مبه ر وَعَلَى اللَّهِ به شيويه كى چهند جوان كاريگه رى دوست و رهيقي چاك و خراپمان بو به بيان ده كات، وهك ده فهرموى: ((مثل جليس الصالح وجليس السوء كحامل المسك ونافخ الكبر...)) (رواه مسلم)، واته: هاورى چاك و هاوه لى خراب وهك با باى عهتر فروش و كوره چى وايه. دوايى روونى ده كا ته وه ده فهرموى: باباي عهتر فروش يان لئى ده كرى يان توژيكت تى ده ده، (ئنجا ته گه ر عهتريشته نه داتى به لاي كه مده بوونى خوشته بو دى).

واته: هاوه لى باش ته گه ر هيچيشته فير نه كات له سونگه ي ته وه كه له گه لى ده گه رى هدر لئى به هره مه ند ده يى، چونكه به لاي كه مده وه خه لكى گومانى باشته پى ده به نو به چاكه با ست ده كهن، ده لئى فلانكه س دياره كه سيكى چاكه بويه فلانكه بيه كه

ئینسانیکي چاکه هاوهلای ده کات، وه ده فهرموئ: بهلام با پای کوورهچی و ئاسنگهر ته گهر به پری شکه تاگرهکانیه شی پو شکات نه سووتینی، نه وه به ته قه ته قی جازو بیزارت ده کات، هدره ها هدر دهر باره ی دۆست و هاوهل پیغه مېهر ﷺ فهرموئیه تی: ((... یح شر المرء علی دین خلیله فلینظر أحدکم من یخالل)) (رواه الترمذی وأبوداود) « واته: مرؤف له سهر ئاینی دۆست و خو شه ویسته که ی حه شر ده کری. که واته با هدر کامیکتان باش سهرنج بدات دۆستایه تی کی ده کات!

شه شه م: په ند وهر گرتن (الأتعاض)

هوکاریکی دیکه ی کاریگر بو وهر گرتی خوو په وشتی بهرزو جوان و خوپاراستن له خو خده ی ناشیرین نه وه یه که ئینسان دهرس و په ند له عه یبو هه له ی خویشی و غه یری خویشی وهر بگری و نه وه که جاریک پی ناشیرین بووه نه ی کاته وه به دوو جارو سی جار، وه هدر شتیک که غه یری وی پی زهره رمه ند بووه له قسه ی هه له و ناجوړو رهفتاره هه ئس و که وتی ناریک و ناشیرین، نه و خوی لی به پاریزی و عیبه رت و په ندی لی وهر بگری، چونکه وه گوتراوه: (السعيد من اعط بغیره) به خته وهر که سیکه په ند له غه یری خوی وهر بگری، خوی کار به جیش رای که یانده که خاوه ن عه قلان په ندو عیبه رت له هه له و په له ی غه یری خویان وهر ده گرن، چونکه له سهره تای سووره تی (الحشر) دا پاش نه وه ی با سی سهره نجامی شوومی تیره ی (بخو النضیر) ای جووله که ده کات که به هو ی بی به لی خیی و په یمان

شکینیی یهوه گیرۆدهی بوون، دهفه رموی: ﴿... فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي
الْأَبْصَارِ﴾ (الحشر-2)، واته: دهجا په ند وهربگرن تهی خاوهن بینایان!
به لئی په ندو دهرس وهرگرتنی ئینسان له هه لهو کهم وکووری و
رهف ستاری نا هه مواری خوی و خه لکی هو کاریکی گرن گکی
خوړازاند نه وهی تهی به خه سلته و رهوشتی بهرزو پهسند، ههر بو یه ش
له (لقمان) ی حه کیم گیراوه ته وه که گوته یه تی: من له بی عه قلانه وه
فیری عه قل بووم و له ناشی یانه وه فیری حیک هت بووم، چونکه
ته وانم ده بینی چون به ره چاونه کردنی عه قل و ته ده ب و حیک هت
ناشیرین ده بن، منیش په ندم لئی وهرگرتن و هک وانم نه کرد!!

حه وه ته م: چا ولی کردنی چاکان:

وهک چون دهرس و په ندو وهرگرتن له خراپان یه کیکه له ری یه کانی
وه دهسته یانانی رهوشت و ته ده بی بهرزو جوان، به هه مان شتو و به گره
له پیشت ریشدا چا ولی کردن و شوین پی هه لگرتنی چاکه کارانیش و
رهوشت و ته ده بی بهرزو جوان لیوه فیربوون یان، ری گاو هو کاریکی
که و رهو گرنگی وه دهسته یانانی خو رهوشتی بهرزو خوړازاند نه وه به
خه سلته بهرزو چاکه کانه، ههر بو یه ش خوی زاناو شارهزا (ت بهارک و
تعالی) فرمانی به پیغه م بهری کو تایي ﷺ خوی کردوه که
پیغه م بهرانی پیش خوی (عليهم الصلاة والسلام) و ئاکارو هه لویسته
ره ندو په بسنده کانیا بکا ته سهر مه شق! بو نمو نه: له
سو ره تی (الانعام) دا دوا ی ته وهی ناوی هه ژده (18) له پیغه م بهرانی

خوی دینی که: ((ابراهیم، اسحاق، یعقوب، نوح، داود، سلیمان، ایوب، یوسف، موسی، هارون، زکریا، یحیی، عیسی، الیاس، اسماعیل، الیسع، یونس، لوط)) ان (علیهم الصلاة والسلام)، پی پی ده فهرموی: ﴿أَوَلَيْكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهَذِهِمْ أَفْتَدِ...﴾ (الانعام-89)، واته: ئەوانه کهسانیکن که خوا رینمایی کردون، دهجا توش شوین رینمایی و رپیازی وان بکهوهو بیانکه سهرمه شق، دیاره شوین پی هه لگرتنی پیشینهی چاک (السلف الصالح) یش هه ره سهر ته م بناغهو ته سه بنیات نراوه، چونکه بیگو مان مهبه ست له شوینکه وتنو شوین پی هه لگرتنی پیشینهی چاک ته وه یه که له چاکه کانیانداو له خووردهشتو ته ده بی بهرزو په سندیاندا بیانکه یه سهرمه شقمان. ته گهرنا بیجگه له پیغه مبه ری خوا ﷺ هیچ کهس پیشرهوو سهرمه شقی ره ها (القدوة المطیقة) نه یه، به لکوره ک (مالك) (خوا لی پی خوش بی) گوتویه تی له کاتی ئاماژه کردیندا به گۆری پیغه مبه ر ﷺ: ((کل یؤخذ منه ویرد علیه الا صاحب هذا القبر)) بیجگه له خاوه نی ته م گۆره هه موو کهس ق سه ی لی ورده گیر پی ته گهر هه ق و راست بی و - به سهریشیدا ده دریته وه - مادام هه له بی، هه له به ته ته م فهرموده یه پیغه م به ریش ﷺ: (أذکروا محاسن موتاكم وکفوا عن مساوئهم)⁽¹⁾، واته: چاکه ی مرودوه کانتان باس بکهو له خراپه کانیان بگه رین، (چونکه به رهو به ره می ته و کرده وانه یان چوونه که پیشیان خستوونو ته نجامیان داون) پیویر سته

(1) رواه ابوداود والترمذي والحاكم والبيهقي ورمز السيوطي لصحته .

هەر له سەر ئهو بناغهیه فام بکری، له کۆتایی ئهم باسه شدا ده لیم:
 بیگومان هه موو ئهو هو کارو ریا نهی ل پیردا با سمان کردن،
 په یه نندیان به تاکه وه هه موو ئینسانیک له خودی خو یدا
 ده توانی له م حدوت ریه وه ده ست له رهوشته بهرزو ئه ده به په سنده کان
 گیر بکات، ئه گه ر نا کو مه لگا و ده له تی ئیسلامیش رو ئیکی به کجار
 گرنگ و کاریگه ر ده گێری له و بواره دا، چونکه به کیك له ئه ر که
 گرنگ و بنه رته یه کانی کو مه لگا و ده له تی ئی سلامیی ئه وه به
 هه ولبدات هه رچی چاکه به (معروف) له بواری خو رهوشت و غه ییری
 ئه ویشدا بیچه سپین و هه رچی خراپه شه (منکر) ریشه کیشی بکه ن،
 وه ک خوای کار به جی فه رموویه تی: ﴿الَّذِينَ إِنْ مَكَّ جَاهُهُمْ فِي الْأَرْضِ
 أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ
 عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ (الحج - 41)، واته: ئه وانه ی کاتیک ده سه لآمان پی دان له
 ولآندا، نوێر به رپا ده که ن و زه کات ده ده ن و فه رمان به چاکه ده ده ن و پری
 له خراپه ده گرن، وه سه ره نجامی کاره کان هه ر هی خوا به .

زاکه یانانی مهککبه یی ماموشتا عهلی بابیر

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

www.alibapir.net

English

له ئه و کومه لکانه یه کان نه شه قان

بهرز و بهسند سهنگی مهجگی مسولمانه تی به

هه رچی به رپا ده که ن و زه کات ده ده ن و فه رمان به چاکه ده ده ن و پری

www.alibapir.net

English

عەلی بابیر Alibapir

هه رچی به رپا ده که ن و زه کات ده ده ن و فه رمان به چاکه ده ده ن و پری

www.alibapir.net

English

تەۋەرەى شەشەم

جۈرەكانى خورەوشتى پەسند

به‌رېزان!

خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند زړو جوړاو جوړنو سه‌رژمیرکردنیان
ته‌گه‌ر مه‌حالی‌ش نه‌بې کارېکی ئا سان نه‌یه، چونکه له‌را ستیدا
خه‌سله‌ته په‌سندو جوانه‌کانو ره‌وشتو ته‌ده په به‌رزه‌کان، به سهر
سهرجه‌م هه‌ئسو که‌وته‌کانی ئین سانو لا په‌نو بواره‌کان ژیانو
گوزهرانی‌دا دابه‌ش ده‌بنو په‌یوه‌ندیان به هه‌موو کیانی مرو‌قه‌وه
هه‌یه به ده‌روونو دهر (باطن و ظاهر) په‌وه، ئی ستاش ته‌گه‌ر زړو
به‌کورتیش بووه، با ئامازه‌په‌ک به به‌وارو جوړه سه‌ره‌کیه‌کانی
خوړه‌وشتی به‌رزو په‌سند بکه‌ین:

په‌که‌م: به‌واری تاکی

مه‌به‌ست له خوړه‌وشتی تاکی ته‌وه‌یه که ئینسان ده‌بې له‌خودی
خویدا کومه‌ئیک خه‌سله‌تی چاک بینیته‌دی بې‌ته‌وه‌ی که په‌یوه‌ندی
یان به خه‌لکه‌وه هه‌بې، وه‌ک له (ص‌حیح‌الم‌سلم) دا هاتوه، که
کابرایه‌کی کافر به‌ ناوی (أش‌بح‌ع‌بد‌الق‌یس) ده‌چیته‌لای پی‌غه‌م به‌ر
ﷺ بؤ ته‌وه‌ی مسو‌لمان ببې، پی‌غه‌م به‌ریش ﷺ له‌بې ده‌پر سی:
بؤچی له ره‌فقه‌کانت دواکه‌وتی؟! ته‌ویش ده‌لې: ته‌وه‌ی را ستی بی
ته‌وان په‌له‌یان کرد هاتنه‌خزمه‌تت، به‌لام من تو‌زو خو‌لې ری‌گام
پی‌وه‌بوو، بؤیه‌ه‌زم نه‌کرد به تو‌زو خو‌لو ئاره‌قه‌ی ری‌گاو به‌یه

وَبِسْمِ اللَّهِ

هاتوکه ئىستا له يادم نيه چ سه رج او ده كه .

له بواری هه ئسو كهوت له گهڵ خوای به ديهێ خهرو خاوهنو
پهروهرد گاري دا كو مه ئيك ئاكارو رهوشتي گرنگو بنه رهي هه ن كه
پيوسته مرؤف خويان يي برازيستته وه، بۆ نمونه:

- (75)

- 9) به‌دهم فەرمانه‌کانیه‌وه‌چونیی: ﴿استَجِیْبُوا لِرَبِّکُمْ﴾ (الشوری-47).
 10) فەرمانبه‌رییی کردنی خۆی و پی‌نغه‌مبه‌ره‌که‌یی: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ (النور-54).

شایانی باسیشه هه‌ر که‌سی‌ک به‌مانای وشه‌زانی چۆن له‌گه‌ڵ خوای په‌روه‌ردگاریدا مامه‌ڵه‌و هه‌ڵس‌و که‌وت ده‌کات ده‌شزانێ چۆن له‌گه‌ڵ به‌نده‌کانی خواشدا ره‌فتار ده‌کات و هه‌ر که‌سی‌ک له‌گه‌ڵ خوادا را‌ست بوو، له‌گه‌ڵ خه‌ڵکی خواشدا چاک ده‌بی‌ت، بۆیه‌ش خوا فەرموو یه‌تی: ﴿فَاقْبَلُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ (الانفال-1)، واته‌: جا پارێز له‌خوا بکه‌ن و په‌یوه‌ندی نیوانتان چاک بکه‌ن.

سێیه‌م: بواری خێزان:

هه‌روه‌ها به‌شێک له‌ خووه‌وشتی په‌سندو جوان که‌ شه‌ریعه‌تی خوا فەرمانی به‌ مسوڵمانان کردوه‌ پی‌یه‌وه‌ پابه‌ند بن په‌یوه‌ندی به‌ بواری ماله‌و خێزانه‌وه‌ هه‌یه‌، چ ژن و می‌رد له‌ گه‌ڵ یه‌که‌دیدا، وه‌ چ باب و دایک و رۆڵه‌کانیان له‌ گه‌ڵ یه‌که‌تیدا.

جادیاره‌ ئیمه‌ لی‌رده‌ا نه‌ده‌مانه‌وی‌و نه‌ دهر‌فه‌تیشمان هه‌یه‌ که‌ نه‌ک به‌ تی‌رو ته‌سه‌له‌ی بگه‌ به‌ نیوه‌چلێش باسی ئهم مه‌سه‌له‌ی ب که‌هین، بۆیه‌ به‌ ئاماژه‌یه‌کی کورت وازی لێ دێ‌نین و ده‌ڵێ‌ین: بۆ نموونه‌: خوای په‌روه‌ردگار به‌ پیاوان ده‌فەرمو‌ی: ﴿وَعَاشِرُهُنَّ بِالْغُرُوفِ﴾ (النساء-19). واته‌: وه‌ له‌گه‌ڵ هاوسه‌ره‌کانتاندا به‌چاکه‌ مامه‌ڵه‌ بکه‌ن، هه‌روه‌ها به‌

تافره تانیش دده فرموی: ﴿فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ (النساء-34)، یانی: تافره تانی چاک ته وانه که به ■ سیه میږدیان ده کدن (له سنووری شهرع) دا وه له کاتی له مال نه بوونیاندا مال و کهرامهت و نهیینه کانیان ده پاریزن.

چوارهم: بواړی کومه لایه تی:

هه ندیک خوږه وشتیش هه نه له چوار چپوهی په یوه ندی به کومه لایه تییه کانداهک: خوږه وشتی جوانی ئینسان له گهډل بابو دایکی، له گهډل خزمانی، له گهډل دهر و دراوسیو میوان، له گهډل نه دارو هه ژارو په ککه و تهو ریپوار، له گهډل دوست و برادهرو خه لکی... هتددا، بز نمونه خوی بهرزو بویو خه فرموو یه تی: ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَلًا فُخُورًا﴾ (النساء - 36)، واته: وه خوا بپه رستن و هیچ شتیکی مه کده هاو بهش، وه چاکه له گهډل دایک و بابتان بکه نه، وه له گهډل خزمان و هه تیوان و هه ژاران و دراو سیی نزیلک و دراو سیی دوورو هه وه لکی نیز لیک و ریپوار و بهر ده سته کانتان، بیگومان خوا که سیک خوی ناوی که فیزو ده مارو که شخه کهر بیت.

پينجه م: بواري سياسي:

بواري سياسي کومۀ له ډهوشيکي په سندی تيدا په مخرج گيرون، بۆ نمونه: له بواري سياسيځاى داد گهرو کار بهجی، فرمان به مسولمانان دهکات و دهفرموي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوفُوا بِالْعُقُودِ﴾ (المائدة-1)، واتۀ: ئدی توانه ی پروا تان هیڅاوه وه فا به په یمانان بکمن یانی: - په یمانۀ کانتان مه شکینن- به ئی م سولمان دهبی له بواري هلسوکوت له گهل دۆ ست و دوژمنی شدا را ست بکات و نابي به هیچ شیوه یه که ته هلی غه درو خیانت یی، هدره ها کومۀ ئیک ته خلای بهرزی دیکه هن له بواري سیا سیدا که پیوسته مسولمانان خو یانیان پی برازینه وه.

شه شه م: بواري تابووری:

ديسان به هه مان شیوه له بواري تابووریدا کومۀ ئیک خوږه وشتی پهسند هن که پیوسته ئینسانی مسولمان و خه لکی م سولمان خو یان پی برازینیته وه، وهک:

1/ مالو سامان کردنه وه سیله ی پاداشتی رژی دوايي: ﴿وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ...﴾ (القصص-77).

2/ مالو سامان به خشین له ری خوادا: ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ (البقرة-195).

3/ میانجی بوون له خه‌رج کردن و به‌خشینداو نه‌ده‌ست بلاوی و نه
چه‌نگ قو‌چاوی: ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ...﴾ (الاسراء-29).

4/ پی‌وان و‌کیشان به‌ته‌واوی و به شی‌وه‌یه‌کی داد‌گه‌را نه‌و دو‌ور
له‌فیل و ته‌رازو و بازی: ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا
بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ...﴾ (الاسراء-35).

5/ به‌زه‌وی دا‌گه‌ران و سو‌وران و هه‌و‌دان بۆ وه‌ده‌سته‌ینانی ب‌ژی‌وو
رۆزی پاک و‌چاک: ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ...﴾ (الجمعة-10).

حه‌وته‌م: بواری جه‌نگ و‌جیه‌اد به‌پ‌ری‌ی خوا‌دا:

له بواری جه‌نگ و‌جیه‌ادی ش‌دا وه‌ك هه‌موو بو‌ارو لایه‌ نه‌کانی
دی‌که‌ی ژیان و‌گوزه‌ران شه‌ریعه‌تی خ‌وی کار‌به‌جی چه‌ند ره‌و ش‌ت و
تا‌کاری‌کی به‌رزو په‌سندی بۆ مسو‌لمان‌نانی جه‌نگ‌اوه‌ر دی‌اری کرده‌ که
پ‌یی‌انه‌وه‌ پ‌ابه‌ند بن و له چه‌ند هه‌ل‌س و‌که‌وت و ره‌فت‌اری‌ک‌یش قه‌ده‌غه‌ی
کردو‌ون، وه‌ك له‌م ت‌ایه‌ت و فه‌رم‌ای‌شته‌نا‌ه‌دا ده‌ب‌ی‌ن‌ری:

1- ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ﴾ (البقرة-190).

أ / ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ (التوبة -123).

ب / عن سليمان بن بريدة عن أبيه قال: كان رسول الله ﷺ إذا أمر أميراً على جيش أو سرية أوصاه في خاصته بتقوى الله (عز وجل) ومن معه من المسلمين خيراً، ثم قال: أغزو با اسم الله، في سبيل الله، قاتلوا من كفر بالله، أغزوا فلا تغلوا ولا تغدروا ولا تمثلوا ولا تقتلوا وليداً... (رواه مسلم).

2- عن عبدالله أن امرأة وجدت في بعض مغازي رسول الله ﷺ مقتولة فأنكر رسول الله ﷺ قتل النساء والصبيان (متفق عليه).
3- من رباح بن ربيع قال: كنا مع رسول الله في غزوة فرأى الخاس مجتمعين على شيء، فبعث رجلاً فقال: أنظر علام اجتمع هؤلاء؟! فجاء فقال: على امرأة قتيل، فقال: ما كانت هذه لتقاتل، قال: وعلى المقدمة خالد بن الوليد، فبعث رجلاً، فقال: قل لخالد: لا يقتلن امرأة ولا عسيفاً (رواه أبوداود).

4- عن حمزة الأسلمي أن رسول الله ﷺ أمره على سرية، قال فخرجت فيها، وقال: ان وجدتم فلاناً فأحرقوه بالنار، فوليت فناداني فرجعت اليه، فقال: ان وجدتم فلاناً فاقتلوه ولا تحرقوه، فإنه لا يعذب بالنار إلا الأربُّ النار (رواه أبوداود).

ثم تايهت و فرمايشتانه‌ش چهند نه‌ده‌بو ره‌و شتي‌كي گره‌گي
تيسلامي‌ان گرتوته خو له بواړي جه‌نگ و جيهاد‌دا:

- 1) جهنگ و جیهاد ده بی ته نها له ری خوادا بکری: ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ...﴾ ﴿أَغْزُوا بِاسْمِ اللَّهِ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ...﴾.
- 2) جهنگ ته نها دژی نه وانه بهرپا ده کری که جهنگ له دژی ئیسلامو مسولمانان ده که نه و ده یانه وی ده ستریریبیان بکه نه سهر: ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا...﴾.
- 3) پیویسته فدرماندهی جهنگاوه رانی = سولمان پاریزکار بی و له گه ل مواهیدان خوش رهفتار بیت: ﴿أَوْ صَاهُ فِي خَا صْتِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ (عَزَّوَجَلَّ) وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا﴾.
- 4) نابی دزیی له ده سته وتی جهنگی بکری: ﴿فَلَا تَغْلُوا﴾.
- 5) نابی په یمان شکیینی له گه ل دوژمن بکری: ﴿وَلَا تَغْدُوا﴾.
- 6) نابی جه ستهی کوژراوانی دوژمن بشیویتری: ﴿وَلَا تَمْشُوا﴾.
- 7) دروست نیه مندالی دوژمن له جهنگدا بکوژری: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا وَلِئِدًا﴾.
- 8) دروست نیه تافره تی دوژمن له جهنگدا ب کوژری: ﴿فَأَنْكِرْ رَسُولُ اللَّهِ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ﴾.
- 9) دروست نیه بابای کریکار ب کوژری: ﴿لَا يَهْتَلِنَ اِمْرَاةً وَلَا عَسِيفًا﴾.
- 10) دروست نیه هیچ کهس به ناگر سزا بدری و ب سووتیتری: ﴿فَأَنَّهُ لَا يُعَذَّبُ بِالنَّارِ اِلَّا رُبُّ النَّارِ﴾.

هه لېه ته جهنگ و جيهاد زور رهوشت و ته ده بی دیکه شی بو دانراون
به لام نیمه تنه ها مه به ستمان تا ها ژه بو، وه پروونکرد نه وهی ئه و
راستیی به بو که خوړه وشتی په سند له ئیسلامدا جوړی زوړنو بو
همو بو او لایه نه کانی ژیان و گوزهرانی تاکیی و خیزان پی و
کو مه لایه تیدا دابه ش دهن و کاتیکیش مروقی مسولمان به ما نای
و شه رهوشت بهرزو تا کار په سند ده بی، که هه ولی له خودا
به رجه سته کردنی همو بو جوړه کانی رهوشت و خووی په سند بدات له
همو بو بو اړه کاند.

پاکستاندلی مکتبی ماموستا علی بابیر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

QR Code

www.alibapir.com

علی بابیر/Alibapir

Alibapir

QR Code

له گوتايي دا :

ئىستاش پيىم وايه بهم بره توپرينه وه يه دەر كهوت كه : را سته خوږهوشي بهرزو پهسند سەنگي مەحەكي مسوڵمانيتي و دينداريي يه و بۆ ئەوئى بزاني مسوڵمانيتي يه كه مان چۆن و چەندە، دە بى تەماشاي خوږهوشتمان بکهين، چونکه بهراستی خوږهوشي بهرزو پهسند پيوهر و تەرازوويکه که مسوڵمانيتي ئی هەي پي دەپيوری و ده کيشري، وه هەرگيز ناگوڤي مرۆف ئيماني باشي هەبئو رهو شتي بهرزو جواني نه بئ!! بۆچی؟! چونکه، ئينسان کاتيک ئی هانی باشي ده بئ که پەيوهندی له گەل خوا قاييم و توندو تۆل بئ، وه تەنها کاتيکيش پەيوهندی له گەل خوا توندو تۆل ده بئ که خاوهنی هەموو رهوشيکی بهرزو پهسندو جوان بئو له هەموو کەم و کورپيەك به دور بئ، ئەگەر نا چۆن ده گوڤي تۆ ئيماندار بي و خاوهنی رهو شتي بهرزو نه بي، يان له رهوشي دزيو ناشيرين به دور نه بي!!.

يه کيک له زانايان له و باره وه ق سەيه کي جواني هەيه، ده ئی: تەماشاي مانگ بکه که له خودي خویدا تەنيکی بئ شەوق و تاريکه بهلام چونکه هاوه ئی رۆژييه تيشکی ئی وەرگرتوه و منه وهه بهوه!

که واته ئيمەش ئەگەر له گەل خوا بين و له پيغه مبهريش نزیک بين به تەئکيد ئەو سيفه ته بهرزانەي پهروەردگار که له گەل ئين سان ده گوڤي، وه ئەو رهوشته بهرزانەي پيغه م بهر ﷺ که مو زۆر له

تیمه‌شدا دینه دی، که‌واته: مادام خو‌ره‌وشتی به‌رزو په‌سند سه‌نگی مه‌حه‌گی مسو‌ل‌مانه‌تی‌یه، دیاره خو‌ره‌وشتی دز یوو نا شیرینیش به‌لگه‌ی دووریه له ئیسلام، بویه من ناموژگاری خو‌م ده‌که‌م، ئه‌ چا هی هه‌ر برا یان خوشکیکی مسو‌لمان، که با وریاینو با دله ییابن به ئه‌ندازه‌ی ته‌وه که خو‌ره‌وشتمان جوانو به‌رزو په‌سند ده‌ بی، به‌و ته‌ندازه‌یه‌ش ده‌توانین به‌لین = سو‌لمانین! ته‌ گه‌رنا که سیک که مسو‌لمانان له ده‌ست و زمانی سه‌لامه‌ت نه‌بن و دلی پر بی له غه‌ره‌زو بوغزو رقو کینه به‌رامبه‌ر به مسو‌لمانان، یاخود که سیک ما یه‌ی سه‌ر تیشه بی بو مسو‌لمانان بی‌گومان ناتوانی به‌لن: م سو‌لمانی چاکم، وه‌ک پیغه‌مبه‌ر ﷺ له فەرمايشتيکيدا که (بخاری و م سلم) هیناویانه ده‌فرموی: ((المسلم من سلم المسلمون من لسانه و یده))، واته: مسو‌لمان که‌سیکه که مسو‌لمانان له ده‌ست و زمانی سه‌لامه‌ت بن . هه‌روه‌ها فرمویه‌تی: ((المؤمن من آمنه الناس علی د صائهم وأموالهم)) (متفق علیه)، واته: تیمانداریش که سیکه که خه‌لکی بیکه‌نه ته‌مینداریی خو‌یان، وه به‌توانن صالو نه‌ف سی خو‌یانی پی‌بسپین.

جا خوا به‌لوتفو که‌رهمی خو‌ی یارمه‌تیمان بدات که خو‌مان به هه‌رچی ره‌وشتی به‌رزو جوانه برا‌زینسه‌وه‌و هه‌رچی ره‌وشتی دز یوو نا شیرینه له خو‌ماندا لایبه‌رینو خو‌مانی لی بژار بکه‌ین .

وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ وَبَارَكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

نیوهرۆك

بابەت	لاپەرە
پیشکەش بۆ	6
پیشەکی	7
پێ خۆشکردن	10
سەرەتای وتارەکه	11
دەستپێک	13
تەوهرە یە که م: پێناسە ی خوورە وشت	17
تەوهرە ی دووهم: پەلە و پایە و گرنگی خوورە وشت	25
یە که م: خوورە وشتی بەرز ئیما نداران و بە نده چاکە کان و پارێز کارانی پێ پێناسە و هەس ف کراوە.	27
دووهم: خوورە وشتی بەرز و جوان بە ل گە ی پێغە مبە را یە تی (محمد) ﷺ	29
سێ یە م: خوورە وشتی جوان ما یە ی خۆ شو سترانی لای خوا و کامل بوونی ئیمانە	31
چوارە م: خوورە وشتی چاک و پە سەند ما یە ی قورس بوونی تەرازووی چاکە کان و چوونە بە هە شتی رازا وە و نە پرا وە یە.	32
تەوهرە ی سێ یە م: پە یو هندی نیوان ئیمان و رە وشتی بەرز.	35

41	تەوەرەى چوارەم: بەرھەمى خوورەوشتى بەرزو پەسند لە دىناو دواړژدا.
43	يەكەم: شايسىتە بوونى حىساب کران لە ئۆمەتى (محمد) ﷺ دا کە چاکترين ئۆمەتە.
44	دووەم: وەدەست هينانى ئامانجى نيررانى پيغەمبەر ﷺ .
45	سىيەم: هەميشە لە خوا پەرستيدا بوون.
45	چوارەم: خوشويستران لە لايەن خواوە.
47	پينجەم: دووربوون لە سيفەتە نزم و پەستەکانى کافرو دەغەل و هاوبەش بو خوا دانەران.
53	شەشەم: تۆکمەيى و توندو تۆلى کۆمەل و کۆمەلگا.
54	هەوتەم: پارێزران لە عەيىداريى دنيا و گوناھ باريى پۆزى دوايى.
57	تەوەرەى پينجەم: ريگا و چۆنيەتى وەدەستهيىنانى خوورەوشتى بەرزو پەسند.
60	يەكەم: قورئان کردنە هاو دەم و هاو پار.
61	دووەم: پيغەمبەرى خوا ﷺ کردنە سەر مەشق.
63	سىيەم: پاراستنى تەمەن و ئەندامەکان و سامان و زانست.
64	چوارەم: ليپرسينەو لە گەل خودا کردن.
65	پينجەم: دۆست و هاو ئەلى باش.
67	شەشەم: پەند وەرگرتن (الاتعاظ).

68	ههوتهم: چاویکردنی چاکان.
71	تهوه‌ری شه‌شه‌م: بو‌ارو جو‌ره‌کانی خو‌ره‌وشتی په‌سند.
73	(1) بواری تاکي.
75	(2) بواری هه‌ل‌س‌و‌که‌وت له‌گه‌ل‌ خ‌و‌ای ب‌ی‌و‌ینه‌دا.
76	(3) بواری خ‌ی‌زان.
77	(4) بواری کۆمه‌ل‌ایه‌تی.
78	(5) بواری سی‌ی‌سی.
78	(6) بواری ئابووری.
79	(7) بواری جه‌نگ‌و‌ جیه‌اد به‌ ر‌ی‌ی‌ خ‌و‌ادا.
83	له‌ کۆتایی‌دا.
85	ن‌ی‌وه‌رۆک.

پاڤه‌ياندنې مه‌كتەبې ښوونځي ښوونځي ښوونځي

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

پاڤه‌ياندنې مه‌كتەبې ښوونځي ښوونځي ښوونځي

علي بابېر AliBapir

علي بابېر AliBapir

پاڤه‌ياندنې مه‌كتەبې ښوونځي ښوونځي ښوونځي

www.alibapir.net

پاڤه‌ياندنې مه‌كتەبې ښوونځي ښوونځي ښوونځي

لہم نامیلکہ یہ دا

لہم نامیلکہ یہ دا و لہ شہش تہوہر دا بہ کورتی و
پوختی باسی (خوورہوشت) کراوہ و زور جوان
رونکراوہ تہوہو سہلمینراوہ ، کہ بہ راستی
خوورہوشت روٹیک یہ کجار گرنگ لہ ژبانی تاک و
کوہمل دا دہ گیر و زور جی خویہتی و قسہ یہ کی
راست و پر بہ پیستہ ، کہ بگوتری:
(خوورہوشتی بہرز و پھسند ، سہنگی مہہ کی
مسولمانہ تہی یہ) وہ : (خوورہوشت و
ٹاکاری ہر مروٹیک تہرازو و پیوہر و ٹاوینہ ی
کہ سایہ تہی یہ تی ا۔

عسلے باپیر

پیشکش کنندہ: مولانا محمد

نوسینگی تہ فیسر

پیشکش کنندہ: مولانا محمد